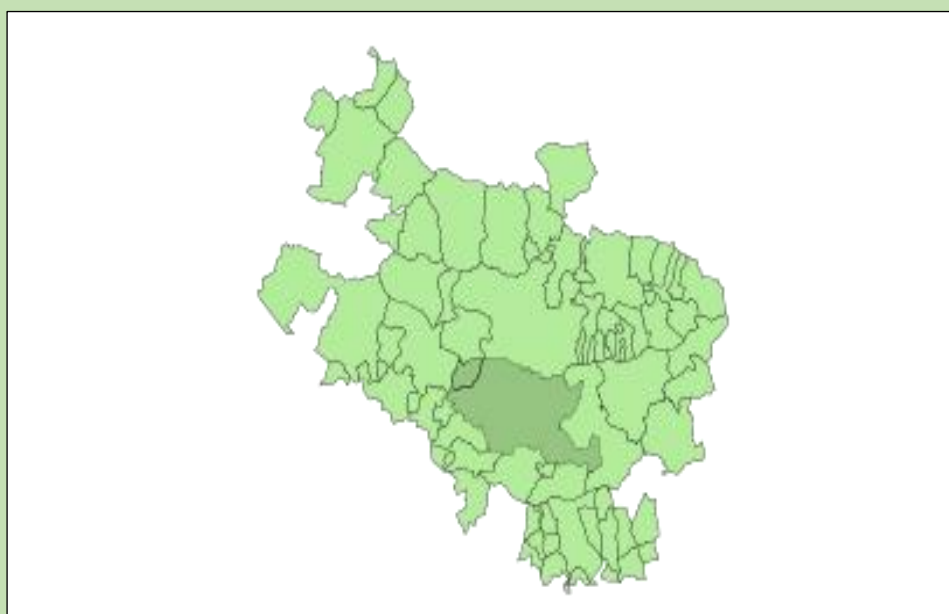

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTAK ETA BESTELAKO GENERO- DESBERDINKERIEK TREBIÑUKO ENKLABEAN DUTEN EGOERAREN DIAGNOSTIKOA

ELABORADO POR

Sortzen
consultoria s.l.

2019ko AZAROA

Edukia

SARRERA	3
1. METODOLOGIA	4
2. MARKO KONTZEPTUALA ETA TERMINOLOGIKOA	5
3. ERKIDEGO- ETA PROBINTZIA-POLITIKAK	9
4. TREBIÑUKO ENKLABEA	10
5. GENERO-INDARKERIAREN BIKTIMEKIN ZUZENEAN ESKU HARTZEKO ZERBITZUAK	13
5.1. Gizarte-ekintzako zentroa (CEAS)	13
5.2. Trebiñuko osasun-zentroa	22
5.3. Guardia Zibila	25
6. IKASTETXEAK	29
6.1. Haur-hezkuntzako eskola	29
6.1. Trebiñuko HLHI	29
6.2. Argantzón Ikastola	30
6.3. Ikastetxeetako diagnostikoaren ondorioak	31
7. ELKARTE-EHUNA	33
7.1. Emakumeen elkarteak	33
7.2. Guraso-elkarteak	34
7.3. Elkarte kulturalak	35
8. INKESTAREN EMAITZAK	38
8.1. Eskala	38
8.2. Aldagai independenteak	39
8.3. Aldagai dependenteak	41
9. ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK	49
9.1. Ondorioak	49
9.2. GOMENDIOAK	51
ERANSKINA: AZKEN ESKALA	54

SARRERA

2017ko martxoan, 6/2017 Foru Arauaren esparru-akordioa berretsi zen; foru-arau hori Arabako Foru Aldundiak eta Burgosko Probintzia Diputazioak Trebiñuko enklabearen inguruan egin beharreko lankidetzari buruzkoa da, eta hango herritarrei zerbitzu egokiak bermatuko dizkien baldintza batzuk sustatzea du helburu.

Akordio horretan adierazten diren lankidetzako gaietako bat da genero-indarkeriaren aurkako koordinazio-protokoloak lantzea, bai eta berdintasunaren inguruko politika publikoak ezartzea ere.

Protokoloa diseinatzen hasi aurretik, indarkeria matxistaren eta gizon eta emakumeen arteko beste desberdinkeria batzuen inguruko egoeraren diagnostiko bat egin behar da. Diagnostiko horrek egoeraren berrikuspen bat eta ebaluazio bat hartu beharko ditu barne, eta eskualdeko errealitateari buruzko elementuak bildu beharko ditu, alde batetik, prebentzioko zein biolentzia matxistaren biktimei arreta emateko politika publikoak hobetzeko, eta, bestetik, udal-eremu eta -politika guztietan generoaren ikuspegia aplikatzeko.

Jasotako informazioan oinarrituta, Trebiñuko enklabeko indarkeria matxistaren egoera azalduko dugu jarraian, eta, halaber, zerbitzu eta baliabideetako teknikarien, eskoletako langileen, elkarte-ehunaren eta herritarren iritzi eta esperientziak ere bai.

Sortzen Aholkularitzak eskerrak ematen dizkie diagnostikoko honetan parte hartu dutenei, emandako laguntzagatik. Ahalegin bat egin dute diagnostikoa egiten ari ginenean gu artatzeko, eta haien ideia, zailtasun eta beharrak jaso izatea espero dugu, etorkizunean hobekuntzak egiteko baliagarriak izango baitira.

Sortzen Aholkularitzako lantaldea

2019ko azaroa

1. METODOLOGIA

Diagnostiko hau egiteko garaian, metodologia kuantitatibo bat erabili da datuak jasotzeko, eta metodologia kualitatibo bat, berriz, enklabeko indarkeria matxistaren biktimak artatzen dituzten zerbitzuetako langileen iritzi eta balorazioak jasotzeko. Prozesuaren hasieran bilera bat egin zen Arabako Foru Aldundiko teknikariek, Trebiñuko enklabeko teknikari eta politikariek eta Sortzen Aholkularitzako langileekin, zeinean diagnostikoaren helburuen berri eman baitzen, eta hura lantzeko egin beharreko urratsak azaldu baitziren.

Sortzen Aholkularitzako lantaldearen eta Trebiñuko enklabeko komunitate-animatzailearen artean hautatu ziren elkarrizketatu beharreko langile eta zerbitzuak; Trebiñuko enklabeko komunitate-animatzailea izan da gure laguntza zuzenena, ingurunearekiko duen ezagutza dela eta. Guztira **11 elkarrizketa indibidual eta kolektibo egin zitzaizkien 21 pertsonari**¹, eta elkarrizketa horietan datu hauek jaso ziren: zerbitzuen funtzionamenduari buruzko informazioa, indarkeria-egoerak detektatzeko aukera ematen duten adierazleak, emakume biktimen arretan izandako zailtasunak eta emakumeen aurkako indarkeriaren biktimen arretako eta prebentzioko tokiko politikak hobetzeko proposamenak. Elkarrizketak egin dira ikastetxeetan, gizarte-ekintzako zentroko (CEAS) langileei, elkarteetan (kultura-elkarteetan, batez ere) eta osasun-zentroan.

Gizarte-ekintzako zentroetako (CEAS), lehen mailako osasun-zentroko eta Guardia Zibileko langileek eman dizkigute enklabean artatutako emakumeei buruzko datuak. Iturri mugatu horien ondorioz, ezin izan dugu emakumeek indarkeriari aurkitzen dioten irteeraren ibilbide oso bat eraiki. Izan ere, ibilbide soziosanitarioaren zati txiki bat baino ezin dugu aurkeztu; ibilbidearen parte judizialik eta polizialik ez, beraz.

Adierazitakoaz gainera, informazioa jaso zen Trebiñuko enklabeko udalen (Trebiñu eta Argantzun), Burgosko Udalaren, Burgosko Probintzia Diputazioaren eta Gaztela eta Leongo Juntaren web-orrietatik

---

¹Aholkulari-taldeak zailtasun batzuk izan ditu informazioa jasotzeko prozesuan: politikariak ezin izan zituzten elkarrizketatu hauteskunde-kanpainen zeudelako, eta Guardia Zibileko langileak ere ezin izan zituzten elkarrizketatu; azken hiru urteetako salaketa-kopuruari buruzko informazioa baino ez zieten eman.

2. MARKO KONTZEPTUALA ETA TERMINOLOGIKOA

Emakumeen aurkako indarkeriaren inguruko nomenklaturari buruzko proposamenak hainbat izan dira: kontzeptu batzuek onarpen handiagoa izan dute, gizarte mugimenduetatik edo erakundeetatik datozenak. Nahasmena, askotan, kontzeptu beraren esanahi desberdinak izan direlako aurkezten da. Jarraian, diagnostikoan zehar erabiliko diren kontzeptuak azalduko ditugu, baita dauden baliokidetasunak ere.

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA, GENERO-ARRAZOIENGATIKO EMAKUMEENGANAKO INDARKERIA, ZERBITZU-ZERBITZUENTZAK- OSASUN-ZERBIAKETA

Estatu espainiarrak berretsi zuen eta 2014ko abuztuaren 1etik indarrean dagoen 2011ko maiatzaren 11ko emakumeen aurkako indarkeriaren eta etxeko indarkeriaren kontrako prebentzio eta borrokarako Europar Kontseiluaren Hitzarmena (Istanbuleko Protokoloa), zeina 2014ko apirilaren 11an izan ere, emakumeen aurkako indarkeriari eta etxeko indarkeriari buruzko Europako lehenengo tresna juridiko loteslea da, baita giza eskubideen urraketa larri horren aurrean irismen handiena duen nazioarteko ituna ere.

Hitzarmenan ulertzen da:

Emakumeen kontrako indarkeriatzat: ulertu behar da giza eskubideen urratzea eta emakumeak baztertzeko modu bat, eta generoa oinarri duten eta emakumeei kalte edo sufrimendu fisikoa, sexuala, psikologikoa edo ekonomikoa eragiten dieten edo eragin diezaieketen indarkeria-ekintza guztiak hartuko ditu barnean, baita bizitza publikoan nahiz pribatuan ekintza horiek egiteko mehatxua, derrigortzea edo askatasunaren gabetze arbitrarioa ere.

Etxeko indarkeriatzat: ulertuko dira familian, etxean, senar-emazteen artean, izatezko bikote edo bikote ohien artean gertatzen diren indarkeria fisiko, sexual, psikologiko edota ekonomikoa guztiak, delituaren egileak eta biktimak etxe berdina konpartitu duten edo ez kontuan hartu gabe.

Generoa: jendarte jakin batek emakumeei edo gizonei esleitzen dizkien portaerak, eginkizunak eta ezaugarriak, emakumeek edo gizonek berezkoak dituztelakoan, jendarteak berak eraikitakoak diren arren.

Emakumeen aurkako indarkeria genero arrazoiengatik: emakume baten aurkako indarkeria oro emakume izateagatik edota emakumeei modu desproporzionatuan eragiten dienean.

Genero indarkeria: *“Emakumeen aurka euren ezkontite izan diren gizonezkoek, edota elkarrekin elkarbizitza izan gabe ere, emakume horiekin harreman afektiboren bat izan duten gizonezkoek emakume horien aurka burutzen dituzten eraso fisiko eta psikologiko oro. Baita sexu-askatasunaren aurkako erasoak ere, mehatxuak, derrigortzeak edota emakume horien askatasunaren mugatze arbitrarioa” Genero indarkeriaren aurka babes integralerako neurrien Lege Organikoa, 2004ko abenduaren 28ko BOE-an argitaratua.*

Abenduaren 9ko Gaztela Leioiko 13/2010 legea Indarkeriaren kontrakoa, 13/2015: ,
“cualquier acto de violencia hacia las mujeres, que se ejerce contra ellas por el hecho de serlo, y que tenga o pueda tener como resultado un daño o sufrimiento físico, sexual o psicológico, incluyendo las amenazas de tales actos, la coacción o la privación arbitraria de la libertad, tanto si se produce en la vida pública como privada.”

2015eko abuztuaren 12an 8/2015 Lege Organikoa, uztailaren 22koa, haurrak eta nerabeak babesteko sistema aldatzen duena², indarrean sartu zenean, 1/2004 Lege Organikoa, abenduaren 28koa, aldatu zen besteak beste, eta, 1. artikuluan, indarkeria horren zuzeneko biktimatza hartu ziren genero-indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alabak

Etxeko Indarkeria-Familia Arteko Indarkeria zehazteko orduan sortzen dira zailtasun gehienak, izan ere, ikusi dugun moduan, Istanbulgo Akordioaren definizioak estatu mailako Lege integraleko genero indarkeria barneratzen du bertan, baina ez du definizioa hori bukatzen. Zigor Kodeak bere 153. eta 173. artikuluetan etxeko indarkeria bi elementutan oinarrituta definitzen du: familiarekiko harremana eta bizikidetzat. Elementu hauetan sexua ez da delitua definitzen duen ezaugarria, horregatik emakumeak biktima gisa zehazteko emakumeen aurkako etxeko indarkeria izendatu beharko litzateke, bere Arau Foraleko baliokidea senide arteko indarkeria sexista izango litzatekeelarik.

Definizio hauek bat datoz indarkeria FORMEI eta EREMUEI dagokienez. Horrela, hautematen diren indarkeria formak (daukan izendapena daukala) hauek dira:

---

² 8/2015 Lege Organikoa, uztailaren 22koa, haurrak eta nerabeak babesteko sistema aldatzen duena. <https://www.boe.es/boe/dias/2015/07/23/pdfs/BOE-A-2015-8222.pdf>

- **Tratu txar fisikoa:** emakumeen segurtasun fisikorako ez ustekabeko mina edota arriskua dakarten ekintzak. Erasotzeko tresnak objektu, arma, substantzia arriskutsuak edo erasotzailearen gorputza bera izan daitezke, eta horren ondorioz sor daitekeen kaltea arina edo larria izan daiteke. Tratu txar fisikoa dagoenean tratu txar psikologikoa ere badago.
- **Tratu txar psikologikoa:** halabeharrezkoak ez diren eta emakumeen osotasun psikologikoa kaltetu edota arriskuan jartzen duten egintzak dira. Forma anitzetan agertu daiteke: irainak, umilazioak, mehatxuak, etab., sarritan modu ikusezinean ere adierazten direnak. Emakumeen mugikortasuna eta gizarte harremanak mugatu edota eragozten dituzten kontrol sozialerako mekanismoetan ere adierazten da. Jarrera baten forma har dezake (adibidez, jazarpen jarrera bat), edo ahoz adierazi daiteke. Kasu hauetan, garrantzia hartzen du esaten denaz gain esateko moduak ere.
- **Tratu txar ekonomikoak:** Nahita egindako eta justifikatu gabeko emakume batentzako ongizate fisiko eta psikologikorako baliabideen ukapenean datza, baita bere seme-alabei ere edukiz gero, eta baliabide propioen edota familia edo bikote eremuan partekatzen diren baliabideen banaketaren mugapenean: banku-kontuetarako sarbidearen ukapena, elikagaien pentsioaren ordainketaren eginbeharra borondatez ez betetzea, konpentsazio-pentsioa etab. Berekin dakar halaber, kontrol ekonomikoa edota biktimarenak diren baliabide eta ondasunak eskuratzea mugatzea. Tratu txar ekonomikoak dauden guztietan tratu txar psikologikoak daude
- **Sexu indarkeria:** Emakume bat nahitaezko intimitate sexuala mantentzera behartzen duten ekintzak dira (larderia, hertsapena -xantaia edo mehatxua- edo borondate pertsonala baliogabetzen edo mugatzen duen beste mekanismo bat erabiliz). Indarkeria sexuala dagoenean tratu txar psikologikoa ere egoten da.

Indarkeria hau gauzatzen den EREMUEI dagokionez askotariko legedietan izendatzen dira: **PRIBATUA** eta **PUBLIKOA**. Azken honen definizioa ez da mugatzen soilik pertsona ezezagunek elkarrekin topo egiten duten kaleko edota leku zabaleko espazioetara, aisialdi espazio antolatutak (kirol zentroak, jai gunek), ikasketa gunek (liburutegiak),

administrazio tramiteak burutzeko tokiak, garraio publikoa etab. ere definizio horren barruan sartzen dira.

Ikus genezakeen moduan, eremu eta formen arteko konbinazioak, jarreraren nahitasunarekin batuz, lehendik konplexua den fenomeno baten ulermena oraindik gehiago zailtzen du. Eta oraindik konplexuago da gutxi homogeneizatutako hiztegi polisemiko baten erabilerarengatik, akordio juridikoetan ere erabiltzen dena.

Egungo legediak (nahiz eta berrikuste fasean egon) sexu indarkeriaren hiru mota bereizten ditu:

- × Sexu erasoak: Indarkeria edo larderia dela medio beste pertsona baten sexu askatasuna erasotzen duen edozein jokaera. Indarkeria deritzogu indar fisikoa edo larderiaren erabilerari; adibidez, jokaera psikologiko bat non bere helburua lortzeko beldurra eragiten den, berehalakoa eta larria den eraso, edota biktimak edo bere ingurukoak mehatxatzea. Sexu eraso mota ohikoena bortxaketa da. Bortxaketa honela definitzen da: maginatik, uzkitik zein ahotik haragitzea, edota esandako lehenengo bi bide horietako batetik gorputz atalak edo objektuak sartzea.
- × Sexu abusuak: indarkeria edo larderiarik gabe pertsona baten sexu-askatasunaren aurka egiten diren ekintzak. Baita bere borondatezko ohalmena edo adimena mugatuta daukatelako baliozko ezaguerarik utz ez dezaketen emakumeei egindako abusuak, eta bereziki adingabeen aurka egindako sexu abusuak.
- × Sexu jazarpena: lan harreman, irakaskuntzaren edo antzeko esparruetan gertatzen diren eta desiratu gabekoak diren izaera sexualeko hitzezko edo ez hitzezko portaerak dira. Horien helburu edota ondorioa, emakumearen duintasunaren kontra erasotzea edota larderiazko ingurune apalgarri, iraingarri edo etsaigoko ingurunea sortzea da.

3. ERKIDEGO- ETA PROBINTZIA-POLITIKAK

Jarraian, indarkeria matxistaren parte baten (genero-indarkeria) egoera testuinguruan jartzen laguntzen duten erkidego- eta probintzia-politika nabarmenenak adierazten dira.

- **Erkidegoari dagokionez**, Gaztela eta Leongo Juntak bi lege hauek ditu: [7/2007 Legea, urriaren 22koa, zeinak martxoaren 3ko 1/2003 Legea aldatzen baitu, Gaztela eta Leongo emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasunari buruzkoa](#) eta [13/2010 Legea, abenduaren 9koa, Gaztela eta Leongo indarkeriaren aurkakoa](#).
- [130/2015 Akordioa, irailaren 10ekoa, Gaztela eta Leongo Juntarena, indarkeria matxistaren biktimei arreta osoa emateko «Zero Indarkeria Helburu» eredurako Gaztela eta Leonerako funtzionamendu-jarraibideak ezartzen dituenak](#). Akordio horren atzetik, Gaztela eta Leongo Juntako Familia eta Aukera Berdintasuna Sailaren eta Gaztela eta Leongo Justizia Auzitegi Nagusiaren batera jarduteko [Protokoloa](#) etorri zen 2016an, genero-indarkeriaren biktimei arreta osoa eskaintzeko ereduko jarduketak koordinatzeko.
- [Gizonen eta Emakumeen arteko aukera-berdintasunerako eta genero-indarkeriaren aurkako Gaztela eta Leongo Plan Autonomikoa \(2013-2018\)](#) eta genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako osasun-, gizarte- eta baliabide-alderdien inguruko jardute- eta koordinazio-gida batzuk, zeinak [Gaztela eta Leongo Juntaren webgunean](#) eskuratu baitaitezke.
- **Probintzia mailan**, Burgosko Probintzia Diputazioak [Genero Indarkeriaren aurkako Probintziako III. Berdintasun Plana](#) du; hauek dira plan horren esku-hartzeko ardatzak:
  1. Aukera-berdintasunaren printzipioa bultzatu eta sustatzea.
  2. Bizitza pertsonala, lanekoa eta familiakoa uztartzea.
  3. Laneko jazarpena, sexu-jazarpena eta genero-indarkeria.

4. TREBIÑUKO ENKLABEA

Trebiñuko enklabea Araban dago geografikoki, baina administratiboki Burgos probintziari dagokio. Azken mendean zehar eskaera asko egin dira enklabea Araban sartzeko. 2013an egin zen azken eskaera, Trebiñuko udalbatzak bereiztea eskatu zionean Burgosi, ondoren Arabarekin bat egiteko. Burgosek ukatu egin zuen eskaera hori. Gaur egun Araban agintzen duten alderdi politikoek ere lurralde hori Arabaren administraziopean jartzeko eskatzen dute.

Berezitasun horrek eragina du Gasteiz eta Burgos artean mugitzen den biztanleriaren fluxuetan, bai eta genero-indarkeria bizi duten emakumeek laguntza eskatzeko eskura dituzten zerbitzuetan ere.

Enklabea bi udalerrik osatzen dute: Trebiñu, 260,71 km²-koa. INEren datuen (2018) arabera, Trebiñuk 1.352 biztanle ditu, zeinetatik 584 emakumezkoak (% 43) eta 768 gizonezkoak (% 57) baitira; Argantzunek 18,87 km² eta 495 biztanle ditu, 226 emakumezko (% 46) eta 269 gizonezko (% 54) baitira.

Aipatu behar da INEk enklabean errolatuta dagoen biztanleriaren datuak ematen dituela, baina neguan biztanleria horren bikoitza du, eta, udan, hirukoitza. Hori gertatzen da enklabea Arabako lurrek inguratzen dutelako, eta, beraz, gertuago dagoelako Arabatik Burgostik baino, bai zerbitzuetara jotzeko garaian eta bai lanerako. Hori dela eta, familia asko, enklabean bizi arren, Araban errolatuta daude.

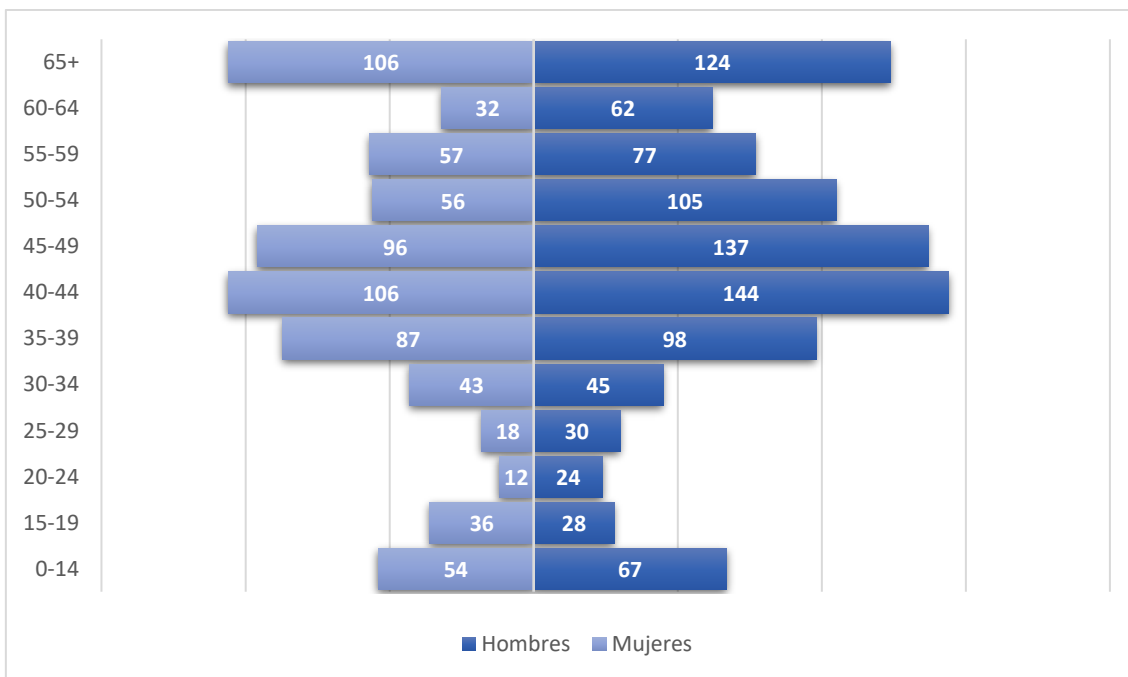
1. grafikoan erroldako biztanleriaren kontzentrazioa erakusten da, bi adin-tartetan banatuta: 35 eta 54 urte bitartekoak dira biztanleriaren % 61, eta 65 urtetik gora dituzte % 17k. 19 urtetik beherakoak % 13,7 dira, eta, gazteak (20 eta 34 urte bitartekoak), biztanleriaren % 12,7.

Ikusten dugunez, pisu handiagoa dute nagusiek adingabekoek baino. Muturreko adin-tarteetan gizonezko gehiago dago emakumezkoak baino, eta biztanleriaren piramide osoan ikus daiteke joera hori.

Adinaren araberako sexu-banaketari dagokionez, oro har gizonezko gehiago dagoen arren, deigarriak dira 20-24, 50-54 eta 60-64 adin-tarteak, haietan emakumezkoak heren bat bakarrik baitira. Ez dugu behar adina informazio biztanleriaren banaketa horrek

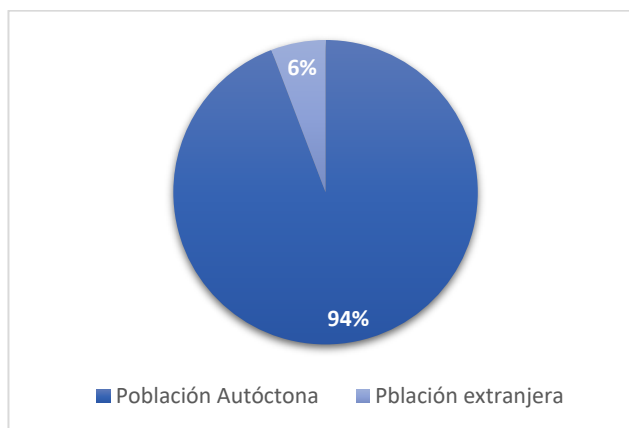
enklabeko berdintasun-politketan eta indarkeriaren aurkako politketan eraginik duen jakiteko, baina jasota utzi nahi dugu, politika horiek bultzatzeko garaian kontuan hartu beharrekoa bada ere.

1. grafikoa. Trebiñuko enklabeko biztanleriaren piramidea sexuaren arabera

Geuk egina, INEren 2018ko datuak erabilia

2. grafikoa. Enklabeko biztanleria totalaren banaketa jatorriaren arabera. Ehunekoak

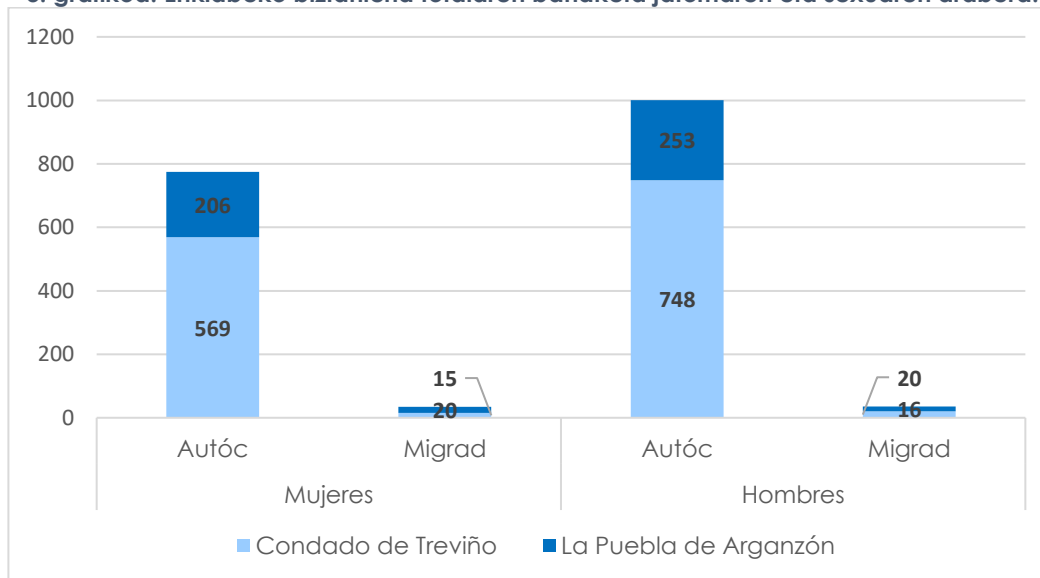

Geuk egina, INEren 2018ko datuak erabilia

Atzeritar jatorriko biztanleria enklabeko biztanleria totalaren % 6 da (3. grafikoa). Ehuneko hori udalerrika aztertuz gero, 3. grafikoa ikusten da Trebiñuko biztanleria totalaren % 4,5 atzeritarra dela, eta, Argantzunen, % 9.

Argantzunen atzerritar gehiago izatearen arrazoia izan daiteke Arabako hiriburutik gertuago dagoela —16 minutu baino ez dira behar—, eta, beraz, errazagoa da lantokira joatea.

3. grafikoa. Enklabeko biztanleria totalaren banaketa jatorriaren eta sexuaren arabera.

Geuk egina, INEren 2018ko datuak erabilita

Migratzaileen taldea sexuaren arabera banatuz gero, Treviñun emakumezko migratzaileak % 1,1 baino ez dira, eta gizonezko migratzaileak, berriz, % 1,8. Argantzunen, emakumezko migratzaileak % 4 dira, eta, gizonezkoak, % 3,2.

5. GENERO-INDARKERIAREN BIKTIMEKIN ZUZENEAN ESKU HARTZEKO ZERBITZUAK

Indarkeria jasaten duten emakumeekin zuzenean esku hartzen duen teknikariekin egindako elkarrizketek eman dute informazio esanguratsuena, haiek hurbiltzen baitira gehien baliabideetara laguntza eskatzera jotzen duten emakumeen errealitatera.

Trebiñuko enklabean indarkeria jasan duten emakumeen arretan zuzenean parte hartzen dute gizarte-ekintzako zentroek (CEAS), osasuneko langileek eta segurtasuneko langileek (Guardia Zibila).

5.1. Gizarte-ekintzako zentroa (CEAS)

Zerbitzuaren egitura

Gizarte-ekintzako zentroak (aurrerantzean, CEAS) oinarritzko gizarte-zerbitzuak dira, eta gizarte-baliabide espezializatuetara jotzeko sarbidea dira. Burgosko probintzia osoan Burgosko Probintzia Diputazioaren mendeko 21 CEAS daude, eta oinarritzko 21 gizarte-zerbitzu horien artean dago Miranda Rural – Condado de Treviño CEASa ere, Burgosko probintziaren iparraldean.

Miranda Rural–Condado de Treviño CEASaren egoitza Pancarbon (Burgosko probintzia) dago, eta 14 bat udalerritan gauzatzen du bere gizarte-ekintza; besteak beste, Trebiñuko enklabea osatzen duten bi udalerritan: Trebiñu (37 administrazio-batzar eta 10 auzo-alkatetza) eta Argantzun (alkate-auzo bat).

Miranda Rural - Condado de Treviño CEASeko Gizarte Ekintzako Taldea oinarritzko bi gizarte-langilek eta komunitate-animazioko teknikari batek osatzen dute.

Trebiñuko Udalean lan egiten duen oinarritzko gizarte-langilea astelehen eta ostegunetan joaten da, eta 11:00etatik 14:00etara ematen dio arreta jendeari. Argantzuneko Udalean lan egiten duen oinarritzko gizarte-langilea astearteetan joaten da, 10:30etik 13:30era. Bi kasuetan, beren lanaldiaren gainerako zatia, pertsonak zentrorra joan ezin duenean etxeetara bisitak egiten ematen dute, besteak beste; horrez gain, enklabeako beste teknikari eta profesionalekin bilerak egiten dituzte.

Animazio Soziokomunitarioko Zerbitzuaren Berdintasun eta Prebentzio Programa: komunitate-animatzaile baten bitartez ematen da zerbitzua; zenbait programa gauzatzen ditu —hazietako askotan generoaren ikuspegia hartzen da kontuan—, eta indarkeria matxista prebenitzeko prestakuntza espezifikoak ere ematen ditu. Programa horren arduradunaren eta oinarrizko gizarte-langileen arteko koordinazioa oso ona da, eta koordinazio ona du, halaber, Arabako Foru Aldundiarekin eta Laia Eskolarekin.

Indarkeria matxistari buruzko balorazioa eta ezagutza

CEASeko langileak adituak dira genero-indarkerian (2004ko Lege Integralean definitu zen horrela), eta ongi ezagutzen dituzte haren ezaugarriak. Horrez gain, emakumeen aurkako sexuagatiko indarkeria edo sexu-indarkeria ere behar bezala ezagutzen dute.

Elkarizketetan ikusienez, eguneroko harremanetan normaltzat jotzen dira jokaera eta iruzkin matxistak (txisteak, txantxak, etab.), jendeak ez baititu aintzat hartzen eta ez baititu indarkeria-adierazpen gisa atzematen; indarkeria fisiko muturrekoenak bakarrik jotzen dituzte indarkeriatzat.

Oinarrizko gizarte-langileen errealitatea

Beste alde batetik, enklabea Gaztela eta Leoni dagokionez, enklabean errolatuta dauden emakumeek Burgoseko Probintzia Diputazioak eta Gaztela eta Leongo Juntak eskaintzen dituen baliabideetarako sarbidea bermatuta dute; hala ere, epe ertainerako edo luzerako harrera-etxe batean egoteko beharra badute, Gaztela eta Leongo Autonomia Erkidegoak ordezkari ostatu-baliabideen sare zabal bat du, eta une bakoitzeko erabilgarritasunaren arabera esleitzen dira. Horretarako, beharrezkoa da bi autonomia-erkidegoetako —Gaztela eta Leongo Junta eta Burgosko Probintzia Diputazioa— administrazio publikoen eta Arabako Foru Aldundiaren arteko erakunde-koordinazioa, enklabeko genero-indarkeriaren biktimei erantzun pertsonalizatu eta banakakoa emateko, genero-indarkeriaren biktimaren bizitzako alderdi guztiak aintzat hartuz.

Hala ere, CEASak saiatzen dira konplexutasun geografiko eta administratibo horrek eraginik ez dezan izan emakumei eman beharreko arreta egokian; diotenez, bi lurraldeetako aldundien eta Gaztela eta Leongo Juntaren artean konpondu beharreko alderdi ugari izan arren, bi aldeetako batek ere ez du oztoporik jartzen genero-

indarkeriako kasuetan eta adingabeenganako indarkeriako kasuetan beharrezko baliabideak emateko.

Emakumeen iristeko bideak eta bideratzeak

Emakumeenganako indarkeria-kasuak jarraian zehazten diren bide hauetatik iristen zaizkie oinarrizko gizarte-langileei:

1. Emakumea bera joaten da.
2. Oinarrizko gizarte-langileari indarkeria-egoeren berri edo genero-indarkeriako kasu posibleen susmoen berri ematen dieten hirugarren pertsonen bitartez.
3. Guardia Zibilak bideratuta iristen da, salaketa jarri ostean. Trebiñuko eta Argantzuneko Guardia Zibilen kuarteletatik iristen dira kasuak.

Kuartel horien komandantzia Gasteizen dago, eta han dago, halaber, Emakumeen eta Adingabeen Taldea (EMUME) ere; Burgosko Gobernuaren Ordezkariordeztaren mendekoak dira.

4. Miranda Ebroko Gizarte Larrialdietarako Zerbitzutik (SUS) eta Gasteizko Udalaren Gizarte Larrialdietarako Zerbitzutik (SMUS); izan ere, geografikoki gertu daudenez, udalerrri horietan arta ditzakete larrialdi-egoeretan, enklabeko oinarrizko gizarte-zerbitzua itxita dagoen orduetan.

Kasua artatu eta hurrengo egunean, larrialdi-zerbitzuak enklabeko gizarte-langileekin harremanetan jartzen dira, telefonoz eta baliabide informatikoen bidez, haiei bideratzeko kasua. Kasuaren ezaugarrien berri dutenean, gizarte-langileak emakumearekin harremanetan jartzen dira lehenengo hitzordu bat zehazteko eta arreta-prozesua hasteko.

5. Trebiñuko osasun-zentrotik.

6. Miranda Ebroko epaitegiak ere sarbideko bidea izan beharko luke, baina orain arte inoiz ere ez da jaso kasurik zerbitzu horretatik bideratuta. Oinarrizko gizarte-zerbitzuek badakite kasuak daudela, eta iruditzen zaie haien berri eman beharko litzaiekeela, epaitegiak kasuaren berri eman behar baitio Burgosko Emakumeen Sailari eta oinarrizko gizarte-zerbitzuei.
7. Gaztela eta Leongo Juntatik. Emakumeen Saila: telefono bidez bideratzen dute kasua, eta SAUSS sistemak (gizarte-zerbitzuen erabiltzaileei arreta emateko sistema) ohartarazten ditu.

Protokoloa: “Protocolo de actuación conjunta entre la Consejería de Familia e Igualdad de Oportunidades de la Junta de Castilla y León, y el Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León, para la coordinación de las actuaciones del modelo de atención integral a las víctimas de violencia de género “Objetivo Violencia Cero” en la Comunidad de Castilla y León³.”

Elkarrizketatutako oinarrizko gizarte-laguntzaileak protokolo ekintzetako bat nabarmentzen du: Guardia Zibilak eta oinarrizko gizarte-zerbitzuek aukera dutela biktimak unean bertan arreta psikologikoa eta juridikoa jaso dezan eta larrialdiko zerbitzu espezifikoei sarbide zuzena izan dezan eskatzeko.

Koordinazioa

Gaztela eta Leongo Juntaren irailaren 10eko 130/2015 Akordioa, indarkeria matxistaren biktimei arreta osoa emateko «Zero Indarkeria Helburu» eredurako Gaztela eta Leonerako funtzionamendu-jarraibideak ezartzen dituen, abiapuntutzat hartuz, Miranda rural - Condado de Treviño oinarrizko gizarte-zerbitzuak etengabeko koordinazioa egiten du genero-indarkeriaren esparruan, bai Burgosko Probintzia Diputazioko Emakume eta Familia Zerbitzuarekin, bai Gaztela eta Leongo gizarte-zerbitzuen Lurralde Gerentziako Emakumearen Atalarekin, azken hori baita organo eskuduna Gaztela eta Leongo genero-indarkeriaren biktimei arreta osoa emateko “Zero Indarkeria Helburu” ereduaren koordinazioa eta jarraipena egiteko.

Oinarritzko gizarte-zerbitzuak emakume bat artatzen duenean, idatzizko baimena eskatzen zaio Gaztela eta Leongo genero-indarkeriaren biktimen fitxategi bateratuan erregistratzeko. Hala ezartzen du maiatzaren 24ko FAM//445/2013 Aginduak, zeinaren bidez oinarri garrantzitsu bat finkatu baitzen genero-indarkeriaren biktimei arreta emateko garaian administrazioek elkarrekin lankidetzan jardun dezaten. Izan ere, agindu horrek aukera ematen du Gaztela eta Leonen genero-indarkeriaren biktimekin lan egiten duten Administrazioako profesionalak, erakunde eta entitateek biktima ondo artatu eta babesteko ezinbestekoak diren hari buruzko datuak trukatzeko, martxoaren 12ko 22/2015 Dekretuak, Gaztela eta Leongo genero-indarkeriaren biktimen erregistro bateratuaren antolaketa eta funtzionamenduari buruzkoak, ezartzen duena betez. Hala, erakundeak behar bezala koordina daitezke informazioa leku berean biltzeko, genero-indarkeriaren biktimekin lan egiten duten profesional publiko guztiek eskura izan dezaten eta biktimek arreta-zerbitzu batetik baino gehiagotatik igaro behar izan ez dezaten. Profesional guztiek erabakiak hartzerakoan biktimari buruzko informazio soziala aintzat hartzea ahalbidetuko da horrela. Baimena eman nahi ez badu, ez da genero-indarkeriaren erregistro bateratuan erregistratuko, baina artatu egingo litzateke hala ere, dagozkion prestazio eta baliabide sozialen bidez.

Genero-indarkeriaren arloan artatutako Enklabeko biztanleriari dagokionez, Orientazio eta Aholkularitza Juridikoaren Zerbitzua eta Genero Indarkeriaren Biktimei Laguntza Psikologikoa emateko Zerbitzua dira gizarte-baliabide eta -zerbitzu eskatuenak. Zerbitzu horiek Burgosko Probintzia Diputazioko Emakume eta Familia Zerbitzuak ematen ditu, edo Burgosko Gizarte Zerbitzuen Lurralde Gerentziako Emakumearen Atalak, Burgosko Psikologoak eta Abokatuen Elkargo Ofizialekin sinatutako lankidetzak-hitzarmenaren bidez. Zerbitzuak genero-indarkeriaren biktimarengana hurbiltzen saiatzen dira beti, eta genero-indarkeriaren arloko zerbitzuekin koordinatuta egoten dira.

Burgosko Probintzia Diputazioko Familiari eta Emakumeari Laguntzeko Zerbitzuen bitartez aitortzen da genero-indarkeriaren biktimaren izaera.

Arabako Foru Aldundiak eta Burgosko Probintzia Diputazioak hitzarmen bat dute enklabeko emakume biktimek arreta jaso dezaten Arabako larrialdi-kasuetarako egonaldi laburreko (hilabete, gutxi gorabehera) etxeetan.

Genero-indarkeriaren biktima izan den eta enklabean erroldatuta dagoen emakume bat Gasteizko Udalaren Gizarte Larrialdietarako Zerbitzuak artatzen duenean, Arabako Foru Aldundiaren larrialdietarako zentrorra bideratu daiteke modu eraginkorrean,

lankidetzeta-hitzarmen honi esker: “Lankidetzeta-hitzarmena Trebiñuko enklabearen gaineko esparru-akordioa garatzeko genero-indarkeriaren aurkako borrokako protokoloen eta koordinazioaren arloan. Berdintasunaren inguruko politika publikoak” (2018). Hala ere, eskatuz gero, Gaztela eta Leongo Autonomia Erkidegoko zentroetara ere jo dezake.

Guardia Zibilarekin: genero-indarkeriaren biktimekin esku hartzeko behar den koordinazioa egiten da, bai telefonoz bai aurrez aurre, betiere Guardia Zibilaren eta Gizarte Zerbitzuen Babes eta Segurtasun Kidegoko profesionalen eskuragarritasunaren arabera. .

Osasun-zentroko langileekin: oro har koordinazio ona dago, bereziki, zerbitzuaren arduradunarekin, inguruko ezaugarriak eta biztanleriaren ezaugarriak ezagutzen baititu.

CEASeko komunitate-animatzailearekin etengabeko koordinazioa dago, eta oso positiboa da.

Miranda Ebroko Gizarte Larrialdietarako Zerbitzuarekiko (SUS) eta Gasteizko Udalaren Gizarte Larrialdietarako Zerbitzuarekiko (SMUS) koordinazioa eta kasuen berri emateko garaiko bizkortasuna oso ontzat jotzen dira.

Adingabekoak tartean dauden kasuetan, ikastetxeekin, Gaztela eta Leongo Juntako talde psikopedagogikoekin eta Gasteizko Berritzeguneko gizarte-langileekin ere koordinatzen dira, adingabekoak udalerrri horretako ikastetxeetara joaten direnean.

Laguntza eskatzera joaten diren emakumeen ezaugarriak eta indarkeriatik ateratzeko egiten dituzten ibilbideak

Emakumeen indarkeriatik ateratzeko ibilbideei dagokienez, oinarriko gizarte-langileek genero-indarkeriaren biktimei laguntza integrala emateko “Zero Indarkeria Helburu” ereduaren erabiltzen dute. Eredu hori Gaztela eta Leongo Juntak ezartzen du, eta tokiko korporazioen bidez garatzen da, gizarte-zerbitzuen sistemako antolamendu-egituren bidez; kasu honetan, Burgosko Diputazio Probintzialeko Miranda Rural – Condado de Treviño oinarriko gizarte-zerbitzuaren bidez. Genero-indarkeriaren biktimei harrera pertsonalizatua eskaintzen die, informazio eta orientazio egokiak emanez, berehalako arreta nahiz bestelako arreta egokia eskainiz, berari dagozkion eskumenen eta eginkizunen barruan, eta bere esku-hartzea ikuspegi integral batean oinarrituz.

Hautemandako eskaerak eta premiak CEASak bideratzen ditu, arazoa osorik aztertu eta kudea dadin. Horretarako, gizarte-arretako banakako plan bat osatzen da, arriskua baloratuz, eta genero-indarkeriaren biktimak artatu eta babesten lan egiten duten arlo desberdinetako profesionalekin koordinatuz.

Oinarrizko gizarte-zerbitzuko gizarte-langileak dira erreferentziako profesionala eta/edo kasu-koordinatzailea genero-indarkeriaren biktimekin esku hartzeko prozesu guztian, eta, tokiko korporazioko diziplina anitzeko taldeekin koordinatuta, zeregin hauek betetzen dituzte:

- Biktimari laguntza emateko jarduera guztiak koordinatzea: balorazioa, kasuaren plana eta jarraipena.
- Biktimaren premia guztientzako erantzun integral bat eratzea, hura behar bezala artatzeko behar diren baliabideak esleituz.
- Arreta jarraitua emango zaiola bermatzea, biktimaren eta emandako arretaren etengabeko jarraipena eginez.
- Biktimaren arreta pertsonalizatua bermatzea.

Alde horretatik, CEASeko gizarte-langileek aipatzen dute genero-indarkeriaren biktimari laguntzeko prozesua fase hauetan banatzen dela:

- Berehalako atzematea eta arretaren fasea.
- Balorazioaren eta kasuaren planaren fasea.
- Prestazioak emateko eta jarduerak egiteko fasea. Enklabeko biztanleriari erantzuteko eta biktimaren egoera eta errealitatearekin bat datorren erantzun pertsonalizatua eskaintzeko, ezinbestekoa da administrazio publikoak elkarrekin koordinatzea, bai Gaztela eta Leongo Junta eta bai Burgosko Probintzia Diputazioa eta Arabako Foru Aldundia.
- Segimendu eta ebaluazioko fasea. Fase honetan, esku hartzen duten gainerako profesionalekin lankidetzan, jarduerak biktimaren egoerarako egokiak direla egiaztatzen da, egin beharreko aldaketak kudeatzen dira, eta esku-hartze soziala amaitzeko unean lortu diren emaitzak ebaluatzen dira.

Argantzuno gizarte-langileak aipatzen duenez, azken lau urteetan genero-indarkeriako hiru kasu artatu dira. Oinarrizko gizarte-zerbitzuan egindako beste eskaera batzuen bidez hauteman dira kasu horiek, eta guztietan udalerrira kanpotik etorritako familia-unitateak dira, Argantzunen etxebizitzan alokairua Gasteizen eta Miranda Ebron baino merkeagoa delako etorri direnak udalerrira bizitzera, edo familiari edo lanari

loturiko beste arrazoi batzuegatik. Kasu horietan faktore ekonomikoa erabakigarria izan da, eta ia guztietan eragin du emakumeek erasotzailearekin bizitzen jarraitzea erabakitzea. Denbora gutxiren buruan familia guztiak inguruko beste udalerrira batera joan dira bizitzera arrazoi sozial eta lanekoak direla medio; horrelakoetan, dagozkien gizarte-zerbitzuetara bideratu dira.

Trebiñuko oinarrizko gizarte-langileak genero-indarkeriako 6 kasu eta familia barruko indarkeriako 10 kasu artatu ditu urtean, batez beste. Gizarte-langileak uste du detektatzen direnak baino kasu gehiago daudela, baina urbanizazioak elkarrengandik urruti eta bakartuta daudenez, zaila dela detektatzea. Urbanizazio berri horiek ugaritu egin dira, eta horrek aldaketak eragin ditu enklabeko biztanleriaren artean; horren ondorioz, oinarrizko gizarte-zerbitzuetara laguntza eske joaten diren emakumeen profila ere aldatu egin da. Duela zenbait urte 60 urtetik gorako emakumeak izan ohi ziren, eta gaur egun 30 eta 50 urte bitarteko emakumeak dira, enklabetik gertuko hirietatik etorriak. Gizarte-langileek diotenez, emakumeek jasaten duten indarkeriaren biktimatzat aitortzen dute bere burua zerbitzura jotzen dutenean, eta laguntza eskatzen dutenean ez dute oso argi zer eskatzen ari diren; landa-ingurunean estigmatizatuak izateko beldur diren izaten dira, edo emakume horiek indarkeria-egoeran daudela beste eskaera batzuen bitartez (esate baterako, enplegurako orientazioa edo prestakuntza eskatu dutenean) detektatzen da.

Oinarrizko gizarte-zerbitzuan artatzen diren emakume gehien-gehienek laguntza psikologikoa eskatu ohi dute; gaizki daudela aitortzen dute, eta seme-alabek bizitako indarkeria-egoerek kezkatzen dituzte.

Oinarrizko gizarte-langileek adierazi dute funtsean eskatzen diren baliabide eta zerbitzuak hauek direla, lehen aipatu bezala: Orientazio eta Aholkularitza Juridikoaren Zerbitzua eta Laguntza Psikologikoko Zerbitzua.

Era berean, lan-prekarietatea eta horren ondoriozko prekarietate ekonomikoa kontuan hartuz, laguntza-premia esplizitua dago genero-indarkeriaren biktimak gizartean eta lan-munduan txertatzeko, bizimodu autonomo eta normalizatu bat egin ahal izan dezaten.

Kasuen segimendua

Enklabeko oinarrizko gizarte-zerbitzuko gizarte-langileek, erreferentziako profesionalak eta kasuen koordinatzaileak direnez, haien jarraipena egiten dute emakumeei elkarriketak eginez; elkar ezagutzeko lehen hitzorduaren ondoren beste hitzordu bat jartzen da elkarriketa egiteko, baina emakume batzuk ez dira agertzen. Kasu horietan,

egoera jakin bakoitzaren arabera, denbora-tarte batez itxaroten da, emakumea berriro oinarrizko gizarte-zerbitzuarekin harremanetan jar dadin. Halakorik gertatzen ez bada, CEASak emakumearengana jotzen du nola dagoen jakiteko, eta elkarrizketa egiteko beste hitzordu bat jartzeko.

Oinarrizko gizarte-langileek biktimarekin arreta integrala emateko banakako plan bat adosten dute —kasuaren plana—; biktimak eta plan horretan esku hartzen duten profesionalak aktiboki hartzen dute parte, eta bi aldeek adostutakoa jasotzen da planean. Beraz, biktimaren borondatea eta motibazioa erabakigarriak dira. Ekintza-plan hau sei hilean behin berrikusten dute elkarlanean oinarrizko gizarte-langileak eta emakumeak, bai dagokion udalerriko CEASean, bai emakumearen etxean, eta esku hartzea bi urtetik gora luza daiteke.

Garraioa beste zailtasun bat izaten da jarraipenak egiteko garaian, edo hauetara bideratutako jarduerak programatzean: genero-indarkeria prebenitzea, gizartea sensibilizatzea, indarkeria-mota horren aurkako jarrerak bultzatzea eta biktimen informazio-, orientazio- eta balorazio-premiei erantzutea, indarkeriaren zirkuitutik irteteko hartu beharreko erabakiak hartzen laguntzeko. Gasteiztik Trebiñura joateko autobus-zerbitzua erregularra da, baina ez dago garraio-aukera handirik herri batetik bestera joateko. Egun jakin batzuetan Gaztela eta Leongo Juntak diruz lagundutako autobusak eta taxiak eskaintzen dira, 1 €-an. Egoera hori kontuan izanik, adostu da CEASak antolatutako taldeko jardueretarako Trebiñuko Udalak edo Burgosko Probintzia Diputazioak taxi-zerbitzu bat diruz lagunduko duela, genero-ikuspegia duten politikak bultzatzeko.

Udalak CEASarekin koordinatzea

Enklabeko bi udalekin koordinatzen da CEASa larrialdi-egoeretan; Trebiñuko Udalak udal-etxebizitzak ditu Trebiñuko genero-indarkeriaren biktimentzat. Koordinazio hori egokia da haien ustez, eta azpimarratu dute udalek jarrera ona izaten dutela larrialdietan eta, bereziki, genero-indarkeriari loturikoetan; hala ere, esaten dute udalek ez dutela beren kabuz genero-indarkeriaren aurkako jarduera espezifikorik sustatzen eta CEASari uzten dizkiotela gai horiek. Oinarrizko gizarte-zerbitzuak egiten ditu enklabeko biztanle guztiei zuzendutako jarduera horiek, behar bezala koordinatuta.

Salbuespenak salbuespen, iruditzen zaie bi udaletako politikariek kontzientziazio- eta sensibilizazio-maila txikia dutela berdintasun-politikei eta indarkeria matxistari dagokienez.

CEASak hautemandako beharrak

Enklabearen kokapen geografiko eta administratiboa kontuan hartuta, beharrezkotzat jotzen da zerbitzuak enklabera hurbiltzea. Beraz, ezinbestekoa da administrazio publikoak genero-indarkeriaren inguruan koordinatzea, bai Gaztela eta Leongo Junta eta Burgosko Probintzia Diputazioa eta bai Arabako Foru Aldundia.

Miranda Ebroko epaitegiarekiko koordinazioari dagokionez, iruditzen zaie beharrezkoa dela informazio-kanalak informatizatzea, baliabide informatiko bidez bideratu ahal izan daitezen kasuak eta emakumeak behar bezala artatu ditzaten epaitegian.

Prestakuntzaren aldetik, hauek nabarmentzen dituzte:

- Lan-sistema eta -metodologia berriei buruzko ikaskuntza, eta koordinatu daitezkeen Arabako baliabideei buruzkoa. Halaber, uste dute orain arte administrazioak genero-indarkeriaren biktima diren emakumeekin esku hartzeko eskaini dituen trebakuntzak ez direla nahikoa.
- Osasunaren eta hezkuntzaren alorreko langileei prestakuntza ematea, hobeto lan egin dezaten kasuak detektatu, artatu eta tratatzen.

Udalbatzari eta, oro har, gizarteari trebakuntza ematea, arazoaren inguruko kontzientziazioa eta ezagutza handitzeko.

5.2. Trebiñuko osasun-zentroa

Arreta primarioko osasun-zentroa Trebiñuko udalerrian dago, eta 54 udalerriri ematen die zerbitzua (haietako 5 Arabakoak dira); 2.000 pertsona inguru artatzen ditu.

Kokapen geografikoaren ondorioz, kasuak Arabako ospitaleetara, Miranda Ebroko Santiago ospitalera eta Gaztela eta Leongo beste zentro batzuetara bideratu daitezke, pertsonaren eta haren familiaren beharren arabera.

Ohikoa izaten da Gasteizko osasun-zentroa erreferentziako zentroa izatea, eta larrialdietan bakarrik erabiltzea Trebiñuko osasun-zentroa. Horrek zailtasun batzuk eragiten dizkie osasun-langileei: baldin eta emakume bat Gasteizko osasun-zentrorra joaten bada eraso matxista baten ondorioz, beste osasun-zentro batzuetako langileek (esate baterako, Trebiñuko osasun-zentrokoek) ez dute informazio horretarako sarbiderik,

informazioa enkriptatu egiten baita eta ez baitzaie erakusten beste osasun-baliabide batzuei.

Adierazi dute ez dutela arazorik izan enklabean bizi diren atzerritarrak artatzeko garaian, arazorik gabe ulertu eta hitz egiten dutelako gaztelaniaz. Hala ere, beharrezko denerako badute telefono bidezko itzulpen-zerbitzu bat, erabiltzeko zailtasun batzuk dauden arren. Dibertsitate funtzional fisikoak dituzten pertsonak ere ez dute oztopo fisikorik.

Indarkeria matxistaren inguruko ezagutzak

Zerbitzuko bi pertsonak baino ez dute jaso indarkeria matxistaren eta berdintasunaren inguruko prestakuntza espezifikoa. Adierazi dutenez, egoera hauetan susmatuko lukete emakume bat genero-indarkeriaren biktima dela: urduritasuna, depresioak, mendekotasunak (batez ere alkoholarena), antsietatea, hainbat tokitako mina zehazki zer gertatzen zaion jakin gabe edo behin eta berriro kontsultara joatea.

Biolentzia jasaten ari dela onartzen ez duen emakume batekin topo egiten dutenean, iruditzen zaie profesional gisa sinetsi egin behar diotela eta ez dutela derrigortu behar; baina susmoekin jarraituko balute, emakumearekin beste kontsulta baterako hitzordua egingo lukete, eta berriro egingo lizkiokete galderak.

Osasun-langile batzuen ustez, garrantzitsua da indarkeriaren alderdi objektiboak eta subjektiboak bereiztea. Alderdi objektiboak izango lirateke alderdi fisiko eta psikologiko nabari eta ikusgaienak. Alderdi subjektiboak adierazpen sofilagoak dira, pertsona batzuentzat indarkeria direnak eta beste batzuentzat ez; onartzen dute elementu subjektiboak antzematen zailenak direla.

Indarkeria matxistako kasuetan esku hartzea

Zentroak protokolo bat du, ⁴ zeinean jarraitu beharreko urratsak azaltzen baitira.

Larrialdi-zerbitzura⁵ joz gero:

- Pazientea aztertzen da.

---

⁴ ["Genero-indarkeriako kasuetarako jarduketa sanitarioarako protokolo komuna" \(2007\).](#)

⁵ Lehen mailako arretara joz gero, prozesua bera izango litzateke; emakumeak normalean ez dira joaten Guardia Zibileko langileek lagunduta, ordea.

- Ebaluatu dena historian jasotzen da, eta *lesio-parte* bat egiten da; lesio-parteak epaitegietara eta pazienteari bidaltzen zaie, pazienteak dagokion salaketa jar dezan. Kasu horietan jarraitu beharreko prozesuaren eta araudiaren berri ematen zaio.
- Osasun-zerbitzuko koordinatzaileari jakinarazten zaio.
- Guardia zibilengana joaten ez badira eta haien bizi arriskuan egon daitekeela ikusten bada, osasun-zentrotik abisatzen zaie. Ez bada ikusten biziarentzat arriskurik, harremanetan jarriko dira oinarrizko gizarte-langilearekin, betiere pazienteak onartzen badu.

Paziente batek indarkeria jasaten duela jakin arren pazienteak ez badu nahi oinarrizko gizarte-langilearengana bideratzerik, osasun-zentroak jarraituko du segimenduarekin, hitzorduen bitartez, informazioa emanez eta laguntza emanez.

Artatutako emakumeen profila eta izandako zailtasunak

Elkarrizketa egin zaien langileek adierazi dute halako kasuak gutxitan detektatzen direla osasun-zentroan: urtean genero-indarkeriako lau bat kasu, azken hiru urteetan. Normalean, kasu gehienak larrialdi-zerbitzuetan artatzen dira, eta emakumeak guardia zibilekin joan ohi dira. Emakume horiek enklabean bizi ohi dira, baina Gasteizen erroldatuta egoten dira. Hori dela eta, parte mediko bat egiten den arren, gero ez zaie jarraipenik egiten, berehalako arreta emateko bakarrik joaten baitira larrialdi-zerbitzura; erreferentziarako osasun-zentrotik (Gasteizkoa) egiten diete jarraipena.

Familia barruko indarkeriari dagokionez, egoera alderantzizkoa da: etengabeko arretan (lehen mailako arreta) larrialdi-zerbitzuetan baino kasu gehiago detektatzen dira; urtean oso kasu gutxi izaten dira (bi edo hiru kasu urtean).

Elkarrizketa egin zaien langileek adierazi dute ez dutela artatu sexu-indarkeriako kasurik. Argi azaltzen dute zer zailtasun izaten dituzten esku-hartzeetan: emakumeek ez dute nahi izaten jasaten ari diren indarkeriaren berri ematerik beste zerbitzuei, bereziki, lesio fisiko nabarmenik ez dagoenean, edo kasuak identifikatzeko zailtasunak daudenean. Hala ere, azpimarratu dutenez, kasu gehiago izango balira jakingo lukete, biztanleek elkar ezagutzen duten landa-ingurune batean bizi baitira.

Koordinazioa

Trebiñuko oinarrizko gizarte-langilearekin koordinatzen dira nagusiki. Ez dute koordinazio-eredu zehatzik —beharbada, kasu gutxi daudelako—, baina ez dirudi hori oztopo bat denik, kasuak arduraz eramaten baitituzte. Ohikoena izaten da komunikazioak telefono bidez egitea, baina batzuetan presentzialki egiten da, alderdietakoren batek eskatzen duenean.

Indarkeria matxistaren arazoari buruzko balorazioa

Balorazioak ez dira homogeneoak: langile batzuek uste dute 2004ko Lege Organikoa ez dela ongi erabiltzen, salaketa faltsuei eta gizonezkoak salatu ostean izan ohi duten egoerari erreferentzia eginez. Haien ustez, lege horrek hutsune batzuk ditu; esate baterako, gizonek errugabetasun-presuntziorik ez edukitzea, eta genero-indarkeriaren ondoriozko hilketek komunikabideetan presentzia gehiegi izatea. Haien galdera da ea horrek ez ote duen eragiten hilketak “errepikatzea”. Beste langile batzuek uste dute beharrezkoa dela herritarrei genero-indarkeriako kasuen berri ematea, bestela gizarteko arazo bat ezkutatuko litzatekeelako; biztanleria hezten eta kontzientziazten lan egitearen garrantzia azpimarratzen dute.

5.3. Guardia Zibila

Trebiñuko enklabean Guardia Zibilaren bi postu daude, udalerrri bakoitzean bat. Zentro horietatik esan ziguten genero-indarkeriako kasuen inguruko eskumena Arabako Guardia Zibilaren Komandantziaren EMUMEk duela (Gasteizen dago). Komandantzia horrekin harremanetan jarri ginen, eta esan ziguten kasu horiei buruzko informazioa Gobernuaren Burgosko Ordezkariordeztako Emakumeen Aurkako Indarkeriaren Unitateak eman behar duela, erakunde hauen baterako instrukzioa indarrean jarri zenetik: Justiziako Ministerioa, Barne Arazoetako Ministerioa, Ogasun eta Administrazio Publikoetako Ministerioa, Enplegu eta Gizarte Segurantzako Ministerioa, Osasun, Gizarte Zerbitzu eta Berdintasuneko Ministerioa. Emakumeen Aurkako Indarkeriako Unitateen Sare Nazionala osatzen duten Gobernuaren ordezkariak eta ordezkariordeztako eta uharte-zuzendaritzetako koordinazioko unitateen eta emakumeen aurkako indarkeriako unitateen funtzionamenduari buruzkoa da instrukzio hori.

Gobernuaren Burgosko Ordezkariordeztari elkarrizketa egiteko eskaera egin ostean, berriro bidali gintuen Guardia Zibilaren Arabako Komandantziara. Azkenik, zailtasunen

ondorioz, diagnostikoko landa-lana bukatutzat eman zen, eta ezin izan zitzaien egin elkarriketarik guardia zibilei. Azaroan azken urteetan jasotako salaketa-kopuruaren inguruko datua jaso genuen.

Urtea	Salaketa-kopurua
2017	1
2018	5
2019	5

Guardia Zibilaren webgunean jasotako informazioarekin eta goian adierazitako instrukzioaren bitartez, erakunde horrek genero-indarkeriako gaietan dituen funtzionamendua eta prozedura azaltzen saiatuko gara.

Guardia Zibilak [Genero Indarkeriako eta Adingabekoen Abusuko](#) Unitatea du. Genero-indarkeriaren edozein biktimari eragin diezaioketen gertakariak daudenean berehala erantzuteko alerta-sare bat du, hauek osatua:

- o Guardia Zibilaren Zerbitzuetako Zentro Operatiboa (COS): Guardia Zibilaren larrialdietarako telefonora (062) egiten diren dei guztiak artatzen dituzte, eguneko 24 orduetan. 112 larrialdietako telefono-zenbakira egindako komunikazioak ere zentral horretan jasotzen dira, eta, halaber, beste komunikazio-kanal batzuetatik egiten direnak eta Guardia Zibilaren eskumenekoak izan daitezkeenak.
- o Gertakaria baloratutakoan, zerbitzuan dauden Guardia Zibilaren patruilei jakinarazten zaie berehala, eta haiak hartzen dituzte gertakariari erantzuteko behar diren neurriak.
- o Beharrezkoa denean, Emakume eta Adingabekoen Taldeak (EMUME) jarduten du; gai horren inguruko trebakuntza espezifiko eta egokia du talde horrek.

Enklabeari dagokionez, Trebiñuko eta Argantzuneko postuek hartzen dute parte lehenik, eta beharrezko neurriak hartu ostean, Gasteizko Komandantziari jakinaraziko diote, han baitago EMUME talde espezializatua.

Arreta- eta ikerketa-taldeak (EMUMEak) 1995ean sortu ziren, eta emakumezkoak eta adingabekoak tartean dituzten delituetan —biktima gisa nahiz egile gisa— espezializatutako Guardia Zibilaren polizia judizialeko taldeak dira.

Emakumeen eta Adingabeen Taldeek (EMUMEak) eskualde-eremuan egiten dute lan, eta Guardia Zibilaren polizia judizialeko unitate organikoetan (UOPJ) sartzen dira.

Haien helburuen artean hauek nabarmentzen dira:

- o Biktimak pertsonalki artatu eta aholkatzea, eta beste erakunde publiko batzuek eskaintzen dituzten laguntzak eskatzea.
- o Eginbide polizialak bideratzea gertakari esanguratsuetan, eta ikerketa kriminala egitea, harik eta argitzen den arte.
- o Guardia Zibilaren lurralde-unitateei laguntzea espezifikoki emakumezkoen eta adingabekoen eragiten dieten arazoak konpontzen.

2007ko otsailaren 27an onetsi zen Laneko eta Gizarte Gaietako, Barne Arazoetako eta Administrazio Publikoetako ministerioen baterako instrukzio bat, Gobernuaren ordezkarietzek eta ordezkariordetzek genero-indarkeriaren gaietan egiten dituzten ekintzen jarraipena egin eta haiek koordinatzeko; instrukzio horretan zehazten da Gobernuaren ordezkarietzek emakumeekiko indarkeriaren aurkako koordinazio-unitate bana izango dutela, eta Gobernuaren ordezkariordetza guztietan emakumeen aurkako indarkeriaren unitate bat egongo dela.

Unitate horiek sortu zirenetik igarotako denbora kontuan hartuta, ezinbestekoa zen haien funtzioak eguneratzea, 2007ko instrukzioa ordeztzeko beste bat onetsita.

Ondorioz, [instrukzio hau](#) onetsi zen 2013an, besteak beste, helburu hauekin:

- o Koordinazioko eta Emakumeen Aurkako Indarkeriako Unitateen Sare Nazionalaren antolakuntza eta funtzionamendua.
- o Indarkeria-unitateek genero-indarkeriarekiko dituzten funtzioak
Emakumeen aurkako indarkeriaren unitateek, dagokien probintziaren edo uhartearen lurralde-eremuan, funtzio hauek beteko dituzte:
  - a. Estatuko Administrazio Orokorra lurraldean genero-indarkeriako egoerak artatzeko dituen baliabide eta zerbitzuen segimendua egitea eta koordinatzea.
  - b. Genero-indarkeriako gaietan eskumena duten administrazio autonomiko eta tokikoekin lankidetzan aritzea.
  - c. Genero-indarkeriako kasu bakoitzaren jarraipen pertsonalizatua egitea.
  - d. Genero-indarkeriaren ondorioz hil diren biktimen inguruko jardunak.

- e. Genero-indarkeriaren inguruan informatzeko, sentsibilizatzeko eta prebenitzeko kanpainen parte hartzea. Eskolako Segurtasuna eta Elkarbizitza Hobetzeko Plan Zuzentzailearen esparruan esku hartzea.
- f. Profesionalen prestakuntza eta espezializazioa bultzatzea eta parte hartzea.
- g. Beste jarduerak batzuk.

Gainerako zerbitzuak (osasun-zentroa, CEASa, ikastetxeak) Guardia Zibilarekin koordinatzeari dagokionez, elkarrizketa egin zaien pertsona gehienek esan dute koordinazioa ona dela. CEASeko langileek adierazitako zailtasuna baino ez da detektatu; esan zutenenez, Guardia Zibileko lanpostuetako langileak sarritan aldatzen direnez bi udalerrietan, hitzartuta zituzten koordinazio-bilerak ez dira egiten normalean. Kuarteletan lan egiten duten pertsonen lan egiteko moduak eragina du horretan, baina hala ere harreman onak dituzte elkarrekin, ongi koordinatzen dira eta informazio-truke egokia izaten dute.

6. IKASTETXEAK

Trebiñuko enklabean hiru ikastetxe daude: Trebiñuko haur-hezkuntzako eskola, haur-hezkuntzako eta lehen hezkuntzako ikastetxea, eta Argantzón ikastola.

6.1. Haur-hezkuntzako eskola

0 eta 3 urte bitarteko haurrentzako ikastetxe bat da; urtean batez beste 25 haur izaten ditu, eta antzeko ehunekoa dute neskatoek eta mutikoek. Haur-eskola bukatzen dutenean, familiek normalean bi aukera hauetako bat aukeratzen dute: seme-alabak Trebiñuko haur-hezkuntzako eta lehen hezkuntzako ikastetxera (HLHI) bidaltzea, edo Gasteizko ikastetxeetara eramatea. Bigarren aukera hori, normalean, bi arrazoi direla-eta hartzen da: batetik, ikasketak euskaraz egin ditzaten nahi dutelako, eta, bestetik, gurasoek Gasteizen egiten dutelako lan eta han ematen dutelako eguna.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Zuzendariari elkarrizketa egin zitzaion, eta haren ustez indarkeria matxista da *“pertsonaren askatasuna mugatzen duen” edozein errespetu falta eta gutxieste, eta era guztietako indarkeria fisiko eta psikologikoa*.

Irakasleek ez dute berdintasunaren inguruko prestakuntzarik, eta ez dakite nola funtzionatzen duten gai horren inguruko udal-politikek. Indarkeriaren biktima diren emakumeentzako laguntza eta zerbitzuak ere ez dituzte ezagutzen.

Halaber, zuzendariak ez daki ziur ikasleren batek etxean indarkeria matxistarik jasan duen, eta aitortzen du zailtasunak dituela ikasleak indarkeriaren biktima direla susmatzea eragin dezaketen adierazleak detektatzeko. Alde batetik, gaiaren inguruko prestakuntza faltagatik; eta, bestetik, haurren eboluzio-etapagatik, etengabeko aldaketak baitituzte, eta zentroak adinari dagozkion faktoretzat hartzen ditu, ez bestelako faktoretzat.

6.1. Trebiñuko HLHI

Ikastetxean 60 ikasle daude, 3 urteko gelatik hasi eta lehen hezkuntzako 6. mailara.

Eskola Kontseiluaren barruan berdintasuna bultzatzeko batzorde espezifiko bat dago: jarduerak antolatzen ditu egun berezietan (martxoaren 8a, azaroaren 25a) eta

berdintasuna lantzen du zeharka ikasturte osoan zehar, alde zuzeneko plangintza bati jarraituta.

Zuzendariak, elkarrizketa egin zaionean, ez daki irakasleek bere kontura prestakuntzarik jaso duten edo Gaztela eta Leongo Juntak eskaintzen dituen ikastaroetara joan diren. Ikastetxetik kanpoko pertsonak egiten dituzte ikasleentzako jarduerak; ikastaroaren gaia edozein dela ere, zeharka lantzen dute generoaren ikuspegia.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Ikastetxeko zuzendariak dio eraso fisikoak direla indarkeria matxistaren adierazpen muturrekoenak, baina indarkeriatzat jotzen ditu, halaber, emakumeei emakume izateagatik bakarrik rol jakin batzuk ematea, indarkeria psikologikoa, iruzkin matxistak, etab.

Ikasleen artean, jarrera eta jokaera estereotipatuak daude sexuaren arabera, eta indarkeria matxista ere bai eredu heteropatriarkal nagusiarekin bat ez datozen mutikoekiko (esate baterako, futbola gustatzen ez zaien mutikoak).

6.2. Argantzón Ikastola

Ikastolak 2003an hasi zuen ibilbidea, eta gaur egun bi zentro ditu, bat Argantzunen eta bestea Manzanosen. Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako haurrak dituzte, bai enklabeak, bai Arabakoak. Guztira 56 neska-mutiko daude.

Irakasleek ez dute jaso generoaren, berdintasunaren eta indarkeriaren inguruko trebakuntzarik, baina gai horien inguruko sentsibilitatea eta interesa dute. Gainera, elkarrizketa egin zaion pertsonak dio zuzendaritzak prestakuntza-jardueren berri ematen diela irakasleei, nahi dutenak lanorduetatik kanpo joan daitezzen.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Elkarrizketa egin zaien pertsonak (zuzendaria eta irakasle bat) uste dute emakumeak ahalduzko kontzientzia eta mugimendu bat sortzen ari dela, baina gizartearen zati handi batek indarkeria matxista oraindik ez duela ikusten arazo gisa. Desberdinkeria eta indarkeria maila askotakoak izan daitezkeela diote: esamolde, txiste eta txantxa

matxistak, emakumeen lana gaitzestea, eta, muturrean, indarkeriaren adierazpen nabarmenena dena: hilketak.

Ez dituzte espezifikoki ezagutzen genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako baliabideak, baina laguntza positiboa dela uste dute. Hala ere, ñabardura bat egiten dute: horietako neurri batzuek emakumea biktimizatzen jarraitzen dutela diote; adibidez, emakumeari zaintza eta babesa jartzen zaionean, erasotzailea ez dadin gerturatu.

Udalak antolatzen dituen jarduera eta ekintzak ere ez dituzte ezagutzen, baina iruditzen zaie udalerrri guztiek izan beharko luketela berdintasun-plan eraginkor bat.

6.3. Ikastetxeetako diagnostikoaren ondorioak

Beharrezkotzat jotzen da udalak inplikazio handiagoa izatea eta berdintasunaren eta indarkeria matxistaren inguruko prestakuntza-ekintza gehiago eskaintzea. Zehazki, prestakuntza-ekintza hauek egiteko proposatzen da: Adingabeengan genero-indarkeria detektatzeko adierazleak; ikasleekin iruzkin eta adierazpen matxistak lantzea; zer baliabide dauden erabilgarri, edo haiekin nola koordinatu; berdintasunari eta indarkeriari buruzko oinarrizko kontzeptuak (prestakuntza-jarduera hori familientzat proposatu da, baina elkarrizketa egin zaien pertsona batzuek uste dute eskolaren esparrua gainditu egiten duela); eta, azkenik, estereotipo sexistei buruzko prestakuntza ikasleentzat.

Protokolo eta araudiak bateratu daitezen lortu nahi da, eta irakasleei azalpen sakonagoak ematea, protokolo eta araudi horiek hobeto uler ditzaten.

Prebentzioa:

- Gehiago edo gutxiago, ikastetxe guztietan egiten dituzte prebentzio-lanak, baina baterako hezkuntzaren bitartez (berdintasunean hezteko jolas eta lantegien bitartez) egiten da, eta ez indarkeria matxistaren prebentzio esplizituaren ikuspegitik. Ikastetxeetan ez dute —bistan ez, behintzat— indarkeria matxistaren aurkako kartelik. Hala ere, martxoaren 8an ikastetxeetako irakasleek grebarekin bat egin zuten, eta azaroaren 25ean jarduera batzuk egin ohi dituzte.
- Oro har, azpimarratzen da familiekiko lana oso garrantzitsua dela, etxean ikusten dutenak (aitak eta amak zer rol dituzten) gehiago markatzen baititu ikasleak, ikastetxean esaten zaienak baino.

- Detekzioa:

- Ikasleek jasandako indarkeria-egoerak detektatzeari dagokionez, irakasleentzat zailtasun bat da irakasle eta familien artean dagoen komunikaziorik eza, familia batzuek ez baitute ematen adingabekoek etxean bizi duten egoerari buruzko informaziorik. Diotenez, zailtasunak dituzte amek bizi ditzaketen indarkeria-egoerak detektatzeko.
- Detekzioari eragiten dion beste zailtasun baten moduan ikusten dute gaiaren inguruan dagoen dokumentazio guztia (protokoloak, adierazleak, legedia, etab.). Beraz, beharrezkotzat jotzen dute tresna horiek ezagutzen dituen eta indarkeria matxistaren gaian espezializatuta dagoen pertsona bat izatea erreferentetzat.

Bideratzea eta koordinazioa:

- Desberdintasunak daude ikastetxeen artean kasuak bideratu eta koordinatzeko mekanismoei dagokienez. Haur-hezkuntzako eskolan ez dute protokolorik, ez dira koordinatzen zerbitzuekin, eta ez dute beharrezkotzat jotzen; CEIP ikastetxean, aldiz, bi protokolo dituzte: [Familia-ingurunean haurrei tratu txarrak emateko arriskua eta/edo horren susmoa dagoen kasuetarako eskolan oinarritutako esku-hartzerako protokoloa](#) (orain arte ez dute izan erabiltzeko beharrik) eta, bestetik, eskola-jazarpenerako [protokolo](#) bat, zeinak, besteak beste, indarkeria matxista detektatzeko adierazleen sistema bat barne hartzen baitu.
- Ikastetxe guztiak koordinatzen dira, gehiago edo gutxiago, gizarte-zerbitzuekin (urtean zenbait bilera izaten dituzte aldez aurretik ezarrita) eta osasun-zentroekin (lurraldearteko osasun-batzorde bat dute, zeina Udaleko langileek, mediku eta erizainek eta ikastetxeek osatzen baitute) askotariko arazoak jorrazteko. Hala ere, ikastetxeek zailtasunak dituztenez indarkeria matxistako kasuak detektatzeko, kasu gutxi bideratzen dira gizarte-zerbitzuetara eta osasun-zentroetara.

Zailtasunak:

Familia batzuekin duten komunikazio urria izan ohi da zailtasun nagusia. Hala, etxean arazo bat dagoenean, zaila izaten da familiek arazo hori onartzea edo arazoaren berri ematea, eta horrek asko mugatzen du ikastetxeek zerbait egiteko duten gaitasuna.

7. ELKARTE-EHUNA

Trebiñuko enklabean elkarte-sare zabal bat dago, baina elkarte horietako gutxi dira aktiboak. Jarraian zehazten direnak nabarmentzen dira:

7.1. Emakumeen elkarteak

Taldeko elkarrizketa bat egin zen emakumeen bi elkartetako ordezkariekin:

Uralde elkartea: 30 urteko ibilbidea du, eta 100 bazkide baino gehiago izatera iritsi da; gaur egun 22 bazkide inguru ditu, gehienak oso zaharrak. Landa-inguruneko emakumeen balioa azpimarratu eta sareak sortzeko helburua du; horretarako, jarduerak egiten dituzte beste elkarte batzuekin batera.

Virgen de la Antigua elkartea: 18 emakumek osatzen dute, guztiak ere 50 urtetik gorakoak; hasieran etxekoandreak ziren bazkide guztiak. Gaur egun emakume nagusientzako aisialdirako jarduerak antolatzen ditu.

Udalak uzten dizkie lokalak bi elkarteei jarduerak egiteko.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Elkarrizketa egin zaien emakumeen ustez indarkeria matxista da emakumeak emakume izate hutsagatik gutxiestea, mespretxatzea edo desberdinkeriaz tratatzea.

Diotenez, ez dute argi zer adierazlerekin susmatuko luketen emakume bat genero-indarkeriaren biktima dela, baina argi dute etxeko bizimoduko jarrera jakin batzuek erne jarriko lituzketela: esate baterako, emakumeak senarrari baimena eskatu behar izatea elkarteko jardueraren batean parte hartu ahal izateko, edo jardueratik lehenago alde egitea senarrari afaria prestatu behar diolako.

Kontatu dutenez, ez zaie emakumerik joan genero-indarkeriako egoera bat bizi duela esatera, baina Uralde elkartean izan dute zeharka kasuren baten berri, eta zegokion oinarrizko gizarte-langileari jakinarazi zioten. Bi elkarteetako ordezkariak diote genero-indarkeriako kasuren baten berri izanez gero harremanetan jarriko liritekeela oinarrizko gizarte-zerbitzuekin, eta, beharrezkoa izanez gero, Guardia Zibilarekin ere bai.

Koordinazioa

Udalarekin eta komunitate-animazioko teknikariarekin egiten dute koordinazio nagusia; oso balorazio ona dute teknikari horrekiko, CEASean eta Laia Eskolan antolatzen diren jardueren berri ematen dielako.

Bi elkarteentzat zailtasun bat da, halaber, diru-laguntzek dakarten burokrazia administratibo korapilatsua. Iruditzen zaie eskatzen diren irizpideak ez daudela landa-inguruneko elkarteetara egokituta; beraz, diru-laguntza bat lortzen saiatzeak ematen dien lana ez da konpentsatzen jasotzen duten diru-kopuruarekin. Gainera, ez dute jasotzen diru-laguntzak eskatzeko dauden epeen inguruko informaziorik, eta ez dute laguntzarik jasotzen eskabideak betetzeko.

7.2. Guraso-elkarteak

Trebiñuko CEIP zentroak bi guraso-elkarte ditu: AMPARIS eta AMPA-CEIP Condado de Treviño.

AMPARIS 7 familiak osatzen dute, eta ikastetxeko haurren eskolaz kanpoko jarduerak bultzatzeko helburua du. Egiten dituzten jardueretan ez dute lantzen berdintasunarekin eta indarkeria matxistarekin lotutako gairik.

AMPA-CEIP Condado de Treviño 17 bat familiak osatzen dute, eta psikopedagogo bat dute, zeinak ikastetxeko ikasle guztiak artatzen baititu. Ez dute egiten jarduerarik eskusiboki berdintasunera eta indarkeria matxistara begira, baina, diotenez, generoaren ikuspegia sartzan dute jarduera guztietan.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Indarkeria matxistaren barruan sartzan diren jarrera eta egoera batzuk adierazteko gai dira bi elkarteak, baina ikusten da gaia ez dutela ondo menderatzen, indarkeriaz ari baitira, eta ez indarkeria matxistaz.

Ikasleek indarkeria matxistako egoera bat bizi dutela susmatzea eragingo liekete adierazle hauek: adingabekoaren jarrera aldatzea, gainerako kideekiko oldarkortasuna, uzkurtasuna eta bakartzea, beldurrak adieraztea eta ikasleek etxean bizi dituzten egoerei buruz egiten dituzten iruzkinak. Haien ustez, ikastetxeak gaiarekiko duen

gertutasunaren eta sentsibilitatearen ondorioz, nahiko erraza da halako egoerak detektatzea.

Psikopedagogoak esan du ezagutu izan dituela genero-indarkeriako kasuak, zeinetan emakumeak berak eman baitzion bizi zuen egoeraren berri. Kasu horietan laguntza eman izan die emakumeei, eta oinarrizko gizarte-zerbitzuetara eta Guardia Zibilera bideratu ditu.

Koordinazioa

Hauekin koordinatzen dira nagusiki bi elkarteak: Gaztela eta Leongo Junta, udalak eta komunitate--animazioko teknikaria; jarduera batzuk antolatzeko eta diru-laguntza batzuk lortzeko egiten dituzte koordinazio horiek. Gainera, elkarteetako bat oinarrizko gizarte-zerbitzuekin, Burgosko Probintzia Diputazioarekin eta Guardia Zibilarekin ere koordinatzen da, psikopedagogoak ikastetxean egiten duen lanaren bitartez.

Diotenez, koordinazio horiek errazak eta eraginkorrak dira, eta, horri esker, kasuen jarraipenak ondo egin daitezke. Bestalde, psikopedagogoaren ustez, genero-indarkeriako kasuetan, ikastetxearen lana da dauden baliabideen inguruko informazioa eta orientazioa ematea emakumeari, eta kasuen jarraipena egitea, betiere adingabekoek ikastetxean jarraitzen duten artean.

7.3. Elkarte kulturalak

Hiru erakundetako kideekin egin ziren elkarrizketak, hots, *El Cerro*, *El Robledal* eta *Las Gobas* elkarteetako kideekin

Oro har, haietako batek ere ez du egiten berdintasuna bultzatzeko eta indarkeria matxista gaitzesteko ekintza eta kanpainarik. Argudiatzen dute hori ez dela haien lana, bai ez dutelako aurrekonturik, bai ez dutelako lan hori aurreikusi; hala ere, batzuetan genero-ikuspegia eman nahi izan diote jarduera batzuei, eta elkarte gisa dituzten xede eta helburuak moldatu egin dituzte, landa-inguruneko emakumeen balioa azpimarratzeko.

Indarkeria matxistari buruzko ezagutza eta pertzepzioa

Indarkeria matxistako egoeratzat jotzen dituzte emakumea kikilduta edo beldurrez sentitzen den egoerak, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak agerian uzten dituzten iruzkinak, gizonak emakumea menderatzea, etab.

Aitortzen dute enklabeko gazteek genero-rol oso markatuak eta jarrera matxistak dituela; haietako asko sareetan salatu izan dituzte udalerrietako neskek. Gainera, adierazi dute bere udalerrietan mutilen ehunekoa neskena baino askoz handiagoa dela, eta, diotenez, horrek ez du laguntzen egoera konpontzen. Deigarria da El Robledal elkarteak eman duen argudio bat, hain zuzen, landa-inguruneaz ari direla *“indarkeria-matxistaren bat jasatea zailagoa da”* esan baitute; egindako azterketek, aldiz, kontrakoa frogatu dute.

Oro har, esan dute jakingo luketela zer egin indarkeria matxistako kasuren baten berri izango balute: oinarrizko gizarte-langileekin harremanetan jarri (zerbitzu horrekiko koordinazioa ongi baloratu dute), bai informazioa eman diezaieten, bai kasua haiei bideratzeko, haiek arduratu daitezten. Esan dute, halaber, premiazko kasu baten berri izanez gero Guardia Zibilari jakinaraziko lioketela.

Emakumeak ez balu nahiko inolako zerbitzuren arreta jasotzerik, elkarteetako batek dio oinarrizko gizarte-zerbitzuei edo Guardia Zibilari helaraziko lioketela kasua, emakumearen nahia alde batera utzita. Hala ere, gainerako elkarteek esan dute kasu horretan emakumeari esango lioketela zer baliabide dituen eskura, eta gizarte-langileei galdetu ostean, emakumea orientatzen saiatuko lirateke, baliabideetakoren batean laguntza eska dezan.

Indarkeria-kasu bat dagoela susmatuko balute, informazioa bilduko lukete, eta susmoaren berri emango liekete oinarrizko gizarte-langileei, kasua azter dezaten.

Elkarte-ehuneko ordezkarien iritziak ikusita, ondorioztatzen da politikariak ez direla behar adina inplikatzan udalerrian berdintasun-politikak lantzen eta indarkeria matxistaren aurkako borroka bultzatzen. Elkarteetako ordezkarien arabera, *“gobernu bideratzaileak dirudite”*, ez baitaude jarduera horien aurka eta baliabideak ematen baitituzte gai horiek lantzeko; baina ez dira proaktiboak berdintasunaren aldeko eta indarkeria matxistaren aurkako lanean, eta elkarte-ehunaren eta gainerako erakunde-baliabideen esku uzten dute lan hori.

Elkarte guztiak bat etorri dira beste alderdi garrantzitsu batean ere: nabarmendu dute diru-laguntzak ez direla egokitzen landa-inguruneko elkarten behar eta ezaugarrietara. Diru-laguntzek errazagoak eta eskuragarriagoak izan beharko lukete, burokrazia gutxiagokoak. Gainera, kasu askotan, jardueraren % 100 estali beharko lukete, elkartearen muga ekonomikoak kontuan hartuta.

8. INKESTAREN EMAITZAK

8.1. Eskala

Biztanleriak indarkeria matxistaren eta beste desberdinkeria batzuen inguruan duen pertzepzioari buruzko informazioa lortzeko, gai horiei buruzko galdetegi bat prestatu zen. Galdetegi hori betetzeko, Laia Eskolak elkarrekin, gazteekin eta oro har herritarrekin antolatutako saioak erabili ziren, eta, halaber, herritarrek inkestarako sarbidea zuten bestelako jarduerak ere erabili ziren, baliabide informatiboak barne hartuta.

Likert eskalekin (kalifikazioen mailaketa), pertsona bakoitzaren puntuazio globalak lor daitezke galderen kalifikazio partzialetan oinarrituta. Hala, pertsona bakoitza posizio batean kokatu daiteke multzo osoaren barruan, eta lagin osorako balorazio-indize bat lor daiteke.

Eskalaren helburua da **berdintasun-kontzientzia, ideia sexistak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia** konstruktua detektatzea, lagineko pertsonak etengabeko jarrera bipolar batean jarriko dituen, "sentsibilitate handien"aren eta "tolerantzia handien"aren artean.

Eskalak lau erantzun-aukera mailakatu zituen (Ez nago batere ados, Ez nago ados, Ados nago eta Oso ados nago), eta honela egin zen: azterketa-taldeak proposamen bat egin zuen, zeina Aldundiko langileek berrikusi eta zuzendu baitzuten, eta proposamen batzuk ere egin zizkieten; ondoren, taldeak 35 itemeko eskala pilotu bat osatu zuen, eta 30 pertsonarekin baliozkotu zen.

Azken eskalan oinarrituta aurkeztu dira emaitzak; eskala horrek **27 item** ditu, bi azpieskalatan banatuta: **ideia sexistak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia** azpieskala, zeinak 17 item eta 0,89ko fidagarritasuna baititu; eta **berdintasun-kontzientzia** azpieskala, zeinak 10 item eta 0,75eko fidagarritasuna baititu.

Fidagarritasun-indizeak adierazten digu konstruktua behar bezala neurtzen duela neurtu nahi duguna; 0tik 1era doa. 7tik gorako puntuazioak fidagarritzat jotzen dira. Kasu honetan, bi azpieskalak fidagarriak dira, eta behar bezala neurtzen dute konstruktua: berdintasun-kontzientzia, ideia sexistak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia.

139 baliozko galdetegi aztertu dira: estatistikoki, % 95eko fidagarritasun-maila batekin eta % +- 6,3ko errore-marjinarekin egin da lan. Datu estatistiko horien arabera, laginaren emaitzak biztanleria osora orokortu daitezke, baina iruditzen zaigu kontuz egin behar dela, batez ere, adinaren, sexuaren eta udalerriaren arabera banaketa mailakatu ezin izan delako zehatz-mehatz bete.

Eskalaren emaitzekin SPSS programa informatikoko datu-base bat egin zen, erantzunak aztertu eta sei aldagai esanguratsuren arabera gurutzatzeko: udalerria, sexua eta adina. Erantzun ohikoenen arabera multzokatu zen ikasketa-maila, eta, okupazioa, berriz, egungo enpleguaren egoera adierazten duten aldagaien arabera.

8.2. Aldagai independenteak

Jarraian adierazten dira aldagai independenteen emaitzak:

Udalerria	Guztira	Ehunekoa
Trebiñu	80	% 58
Argantzun	57	% 41
Ez du erantzun	2	1%
GUZTIRA	139	% 100

Enklabeko biztanle gehienak enklabeko udalerrietako batean bizi dira aspalditik, 10etik 7k esan baitute 10 urte edo gehiago daramatzatela han bizitzen. Erantzunak antzekoak izan dira bi udalerrietan.

Sexua	Guztira	Ehunekoa
Emakumezkoak	81	% 58
Gizonezkoak	49	% 35
Ez du erantzun	9	% 7
GUZTIRA	139	% 100

Inkestan parte hartu duten emakumezkoen ehunekoa antzekoa da bi udalerrietan: % 59 Trebiñun eta % 60 Argantzunen.

Adina	Guztira	Ehunekoa
20 eta 30 urte bitarte	12	% 9
31 eta 40 urte bitarte	18	% 13
41 eta 50 urte bitarte	37	% 27
51 eta 60 urte bitarte	34	% 24
61 urte edo gehiago	27	% 19
Ez du erantzun	11	% 8
GUZTIRA	139	% 100

Adin-tarteen ehunekoak nahiko antzekoak dira udalerrika aztertzen baditugu, eta desberdintasun garrantzitsu bakar bat ikusten dugu adin handieneko tartean (Trebiñuko biztanleen % 25 eta Argantzuneko biztanleen % 16).

Aldagai hori sexuka gurutzatzen badugu ere antzeko emaitzak lortzen dira, salbuespen hauekin: emakumezkoek 5 puntu gehiago (% 31) dituzte 41 eta 50 urte bitarteko tartean, eta gizonezkoak emakumezkoak baino 6 puntu gorago daude 60 urtetik gorako taldean.

Okupazioari dagokionez, datu hauek ditugu:

Okupazioa	Guztira	Ehunekoa
Lan egiten du	90	% 65
Ikasten ari da	6	% 4
Langabezian dago	14	% 10
Erretiratuta dago	26	% 19
Ez du erantzun	3	% 2
GUZTIRA	139	% 100

Udalerrika, antzeko indizeak daude lanean ari diren eta langabezian dauden biztanleen artean; bestalde, erretiratu gehienak Trebiñukoak dira, eta, ikasle gehienak, Argantzunekoak.

Okupazioa eta sexua gurutzatzen baditugu, desberdintasun esanguratsuak daude lanean ari direla esan zutenen artean: % 63 emakumezkoak dira, eta, % 35, gizonezkoak. Bestalde, erretiratutako emakumeak % 12 dira talde horretan, eta gizonezko erretiratutak % 22 dira.

Ikasketa-mailari dagokionez, datu hauek ditugu:

Ikasketa-maila	Guztira	Ehunekoak
Ikasketarik gabea	7	% 5
Lehen mailako ikasketak	18	% 13
Bigarren mailako ikasketak	48	% 35
Goi-mailako ikasketak	45	% 32
Ez du erantzun	21	% 15
GUZTIRA	139	% 100

Ikasketa-maila eta sexua gurutzatzen baditugu, desberdintasun esanguratsuak daude: ikasketa gabekoen artean, gehienak emakumezkoak dira, baina goi-mailako ikasketak dituztenen artean ere gehiengoak emakumezkoak dira; izan ere, goi-mailako ikasketak dituzten 7 emakumeko, 3 gizonezko dituzte goi-mailako ikasketak.

Udalerrika, joera horiek mantendu egiten dira, baina Argantzunen bigarren mailako ikasketen eta goi-mailako ikasketen ehuneko handiagoa dago; Trebiñun baino 6 puntu gehiago eta 4 puntu gehiago, hurrenez hurren.

Azkenik, enklabearen ezaugarri geografikoak direla-eta, garraio publikoaren eta norberaren autoaren erabilerari buruzko galderak egin genituen: 10 pertsonatik 9 normalean bere autoan joaten dira. Halaber, ikusi genuen normalean garraio publikoa erabiltzen duen hamargarren pertsona hori emakumezkoa izan ohi dela.

8.3. Aldagai dependenteak

Kasu honetan, eskalan lortutako puntuazioak dira aldagai independenteak; gogoan izan dezagun baliorik baxuena 1 zela, eta, altuena, 4. Beraz, item-kopurua talde bakoitzean lortutako balioen arabera batzen zen puntuazio indibiduala emateko; aztertu ahal izateko, hiru taldetan multzokatu ziren: baxua, ertaina eta altua.

Eskala bi zatitan banatu zen, kontuan hartuta horietako zati bakoitzak desberdin neurtzen zituela berdintasunari eta indarkeria matxistari buruzko pertzepzioa. **1. azpieskalan**, aurreiritzi eta ideia sexisten inguruko puntuazioak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia handiena adierazten dutenak neurtu ditugu. Eskala horretako itemak baieztapenak ziren, dagokion koadroan ikusiko dugunez; haietan, puntuazio altuek gaiaren inguruko ezjakintasun handi bat eta indarkeria matxista eta genero-desberdinkeria naturalizatu edo arrazoitzeko joera bat erakusten zuten (hainbat argudio ematen zituzten, gehienak faktore biologikoen arabera "berezko" banaketa batekin erlazionatuak).

Lagina osatzen zuten pertsona gehienek erantzuna 2 punturen azpitik dago; hain zuzen, 2 zen jarrera sexistekiko tolerantzia handiena neurtzeko zenbakizko muga. 5 itemetan baino ez zen gainditu muga hori.

2. azpieskalan berdintasun-kontzientzia handiena adierazten zuten itemak sartzen ziren. Puntuazio gehienak 2tik gorakoak izan ziren, eta eskalaren erdiak baino gehiagok 3 puntutik gora izan zituen; beraz, esan daiteke biztanleriak kontzientziazio-maila altua duela berdintasunaren inguruko alderdi batzuetan (esate baterako, ordezkari politiko paritarioa izateko beharra eta etxeetan erantzunkidetasuna izateko beharra).

Eskalak elkar osatzen zuten alderantziz; hau da, espero zen 1. azpieskalan puntuazio baxua izan zutenek (ideia sexistak eta indarkeriarekiko tolerantzia) puntuazio altua izatea 2. azpieskalan (berdintasun-kontzientzia), eta alderantziz.

Hala ere, aurrerago ikusiko dugunez, ez da beti hala gertatu, eta berdintasun-kontzientzia izan arren ideia sexista batzuk arrazoitzen ditu eta indarkeria matxista onartzen du ehuneko handi batek.

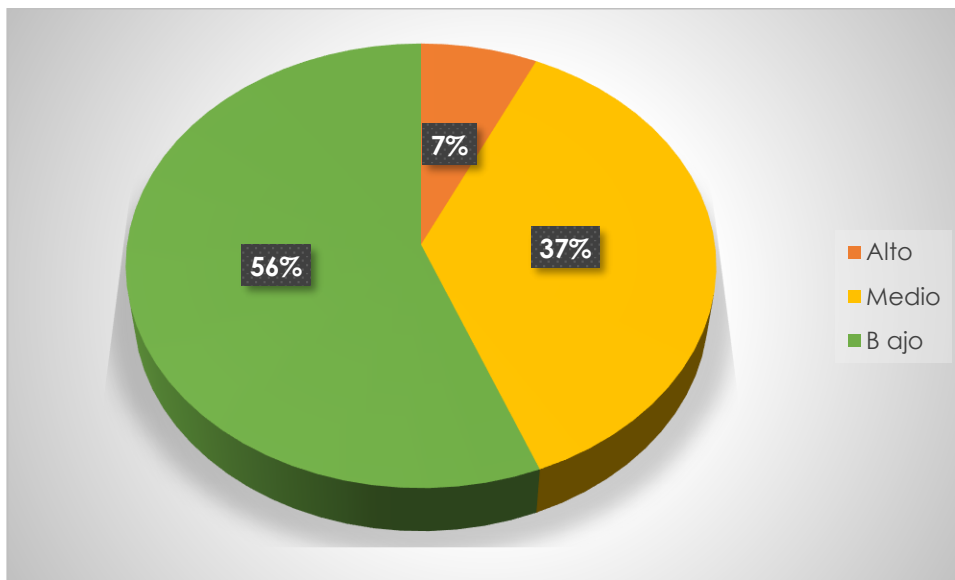
1. azpieskalan (idea sexistak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia) neurtutako batez besteko puntuazioak

Ezin da ezer egin emakumeek ez badituzte salatzen tratatu txarren emaileak	2,47
Bikotekideak gaizki tratatzen dituzten gizonezkoak zoratuta daude	2,26
Emakumeek hobeto zaintzen dituzte haurrak, ama-sena dutelako	2,08
Haur txikiek sufritu egiten dute amak etxetik kanpo lan egiten duenean	2,06
Emakumeak maitekorragoak dira berez, horregatik zaintzen dituzte hobeto zaharrak	2,01
Etxeko lanen erantzunkidetasuna ez litzateke beharrezkoa izango emakumeek hobeto jakingo balute lanak eskuordetzen	1,86
Gizonek eta emakumeek lan berdinak egiten dituzte etxean	1,83
Tratu txarren emaileekin itzultzen diren emakumeek baliabide publikoak neurritz kanpo baliatzen dituzte	1,79
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna lortu da dagoeneko	1,53
Tratu txarrak ematen dituen gizon bat aita ona izan daiteke	1,58
Tratu txarren emaile batek bere jarrera aldatu nahi badu, funtsezkoa da emaztearen laguntza	1,79
Etxea beti egongo da hobeto zainduta emakume bat arduratzen bada horretaz	1,67
Gizonek droga edo alkohol gehiegi hartzeagatik dituzte emakumeen kontrako indarkeriazko jokaerak	1,64
Neska gazteen jarrerak eragiten dute mutilek jokaera bortitzak izatea	1,56
Emakumeak banantzeko erabakia hartzen duenean, jada ez du arriskurik bikotekideak erasotzeko	1,45
Gizonezkoak lider onenak dira politikan	1,33
Lanpostu gutxi daudenean, gizonezkoek emakumezkoek baino eskubide gehiago izan beharko lukete lanpostu bat izateko	1,32

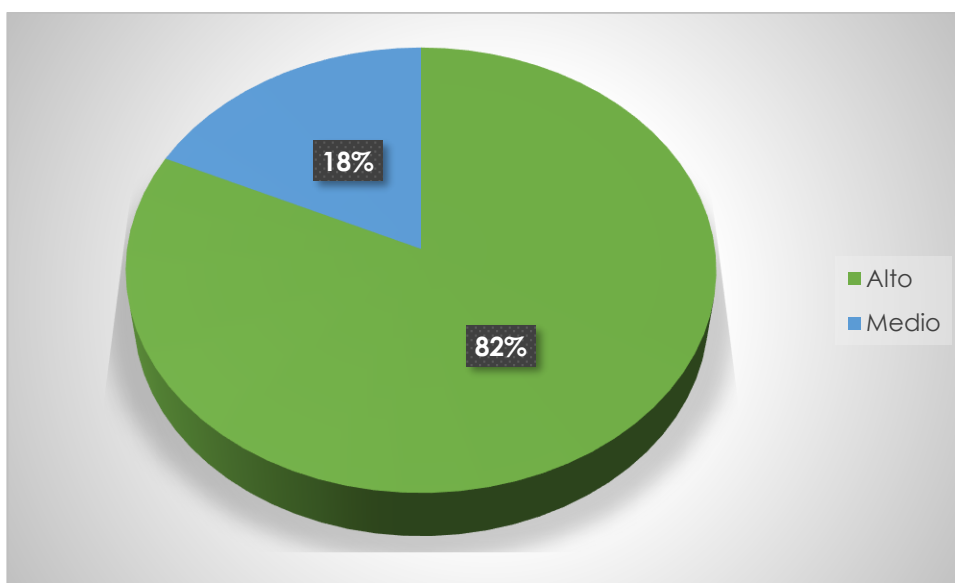
2. azpieskalan (berdintasun-kontzientzia) neurtutako batez besteko puntuazioak

Konfiantza berdina dut gizon batengan eta emakume batengan alkate izan daitezten	3,66
Emakumeen diskriminazioa arazo bat da oraindik herrialde honetan	3,53
Etxeko lanak gizonen eta emakumeen artean modu parekatuan banatzea da familia antolatzeke modurik onena	3,5
Emakumeek gizonek baino denbora gehiago ematen dute etxea eta familia zaintzen	3,27
Emakumeek gizonek baino gehiagotan uko egiten diete lanpostuei edo laneko igoerei lana familiarekin uztartzeko zailtasunak direla eta	3,23
Politikariak inplikazio handiagoa izan beharko lukete udalerrian berdintasun errealia bultzatzeko	3,22
Soldata-desberdintasuna dago lan bera egiten duten emakume baten eta gizon baten artean	3,19
Nire udaleko teknikari eta politikariak prestakuntza gehiago izan beharko lukete berdintasunaren eta genero-indarkeriaren inguruko gaietan	2,91
Gizonezkoek emakumezkoek baino denbora gehiago dute aisialdirako	2,75
Gatazka asko konpondu behar ditut lana, familia eta bizitza pertsona bateratzeko	2,67

Hona zer adierazten diguten bi azpieskaletako emaitza orokorrek:

Laginareen % **56** 1. azpieskalaren beheko aldean dago. 1. azpieskalako gaiak: indarkeria matxistaren kausak, zainketa-lanak, eta zainketa-lanak hobeto eta errazago norik egiten dituen. Laginareen % 37 tartean dago, eta, % 7, goiko aldean.

2. azpieskala homogeneousoa da; izan ere, laginaren **% 82k** berdintasun-kontzientzia handia du enpleguaren aukera-berdintasunaren, soldataren, etxeko lanen erantzunkidetasunaren, ordezkaritza politiko paritarioaren eta berdintasun-politikak bultzatzearen inguruan. Laginaren % 12 erdi parean dago, eta inor ere ez dago beheko aldean.

1. azpieskalan tarte gehiagotan banatu denez lagina, emaitzek erakusten dute, modu paraleloan, kontraesankorra den arren, berdintasunaren alderdi batzuk (bizitza publikoaren eta etxeko erantzunkidetasunaren ingurukoak) gehiago onartzen direla, baina lanean jarraitu behar da indarkeria matxistaren kausak eta zainketekin eta zaintzen dutenen balorazioarekin erlazionatutako gaiak hobeto ulertzeko; izan ere, inola ere ez dira emakumeen "berezko izaerari" lotzen zaizkion alderdiak.

Berdintasun-kontzientzia izanez gero kontzientzia hori alderdi guztietan edukiko dela pentsa daitekeen arren, emaitzek kontrakoa erakusten dute, ezen ikusten baita gai batzuk ulertzeko zailagoak direla eta/edo ez direla nahikoa landu: indarkeria matxista gai horietako bat da.

Berdintasun-kontzientziaren azpieskalan puntuazio altua eman duen lagineko **% 20** hori nabarmendu nahi dugu; izan ere, aldi berean anbigua da indarkeria matxistaren inguruan, eta gai horiek ez ditu hain garbi, 1. azpieskalan eman dituen puntuazioak ez baitira hain altuak.

Lagineko **% 60k** estereotipo sexistak ditu eta tolerantzia handiagoa du indarkeria matxistarekiko; baina, era berean, lanean eta politikako partaidetzan berdintasunak duen garrantzia aitortzen du.

Azken finean, indarkeria desberdinkeriarekin erlazionatzean anbiguotasuna dagoela erakusten digute eskalako emaitzek. Beste azalpen batzuk emateko joera dago gaia ulertzeko garaian; horietako azalpen batzuk emakumeen jarrerarekin lotuta daude.

Jaso ditugun aldagai independenteetan emaitza horiek bereiziz, jarraian zehazten diren emaitzak lortu ditugu.

1. azpieskalako emaitzak: ideia sexistak eta indarkeria matxistarekiko tolerantzia

ALDAGAI INDEPENDENTEAK	ALDAGAI DEPENDENTEAK				
	Udalerrria	Trebiñu	Argantzun		
	% 50	% 50			
Sexua	Emakumezkoa	Gizonezkoa	Ez du erantzun		
	% 30	% 60	% 10		
Adina	20-29	31-40	41-50	51-60	+ 60
	% 0	% 0	% 25	% 25	% 50
Ikasketak	Ikasketarik gabea	Lehen mailako ikasketak	Bigarren mailako ikasketak	Goi-mailako ikasketak	Ez du erantzun
	% 20	% 20	% 20	% 40	% 0
Okupazioa	Lanean	Langabezian	Ikasketak	Erretiratuta	Ez du erantzun
	% 40	% 10	% 0	% 40	% 10

Lehenago esan dugunez, laginaren % 7 azpieskala honetako puntuazio altuenetan dago; hau da, ideia sexistekiko joera dute, batez ere, indarkeriaren inguruko gaietan.

Udalerrika ez dago desberdintasunik, eta desberdintasun nabariak sexuaren arabera dira; izan ere, puntuazio altuenetan dauden % 60 gizonezkoak dira. Adinaren, ikasketen eta okupazioaren arabera ehunekoa ere deigarria da.

Ondorio gisa, bi udalerrietan, 60 urtetik gorako gizonezkoek —goi-mailako ikasketadunak, enplegatutak edo erretiratutak— mantentzen dituzte ideia sexistak, eta haiek dute indarkeriarekiko tolerantzia handiena.

2. azpieskalako emaitzak: berdintasun-kontzientzia

Aztertu diren bost aldagaietan lortutako ehuneko handienak azaltzen dira jarraian.

ALDAGAI INDEPENDENTEAK	ALDAGAI DEPENDENTEAK				
	Udalerrria	Trebiñu	Argantzun	Ez du erantzun	
	% 59	% 40	% 1		
Sexua	Emakumezkoa	Gizonezkoa	% 10		
	% 66	% 28	% 6		
Adina	20-29	31-40	% 10	51-60	+ 60
	% 11	% 14	% 26	% 26	% 22
Ikasketak	Ikasketarik gabea	Lehen mailako ikasketak	Bigarren mailako ikasketak	Goi-mailako ikasketak	Ez du erantzun
	% 5	% 11	% 33	% 34	% 17
Okupazioa	Lanean	Langabezian	Ikasketak	Erretiratuta	Ez du erantzun
	% 62	% 11	% 5	% 19	% 3

Lehenago esan dugunez, lagineko %82k puntuazio altuak ditu berdintasun-kontzientziaren azpieskalan. Datuak udalerrika aztertzen baditugu, ikusten dugu ehuneko hori desberdin banatzen dela udalerrika, altuagoa baita Trebiñun. Sexua kontuan hartuta, dezente altuagoa da emakumeen artean, gizonezkoak bikoizten baitituzte puntuazio altuetan. Gainerako adierazleak aldakorragoak dira banaketan.

Azpieskala honetan sexua da behin betikotzat jo daitekeen aldagai bakarra; beraz, adin guztietako eta hainbat motatako ikasketak eta okupazioa dituzten adin guztietako gizonezkoek dute puntuazio baxuena berdintasun-kontzientziaren azpieskalan.

9. ONDORIOAK ETA GOMENDIOAK

9.1. Ondorioak

Trebiñuk hainbat berezitasun geografiko, politiko eta sozial ditu. Geografikoki ez da oso lurralde zabala, baina 47 herri ditu, biztanle gutxikoak, eta bakartuta daude enklabeko udalerrien aldean (Trebiñu eta Argantzun).

Enklabea Burgosko probintziari dagokio, baina Arabako Lurralde Historikoak inguratzen du erabat, eta horrek egoera politikoaz eta administratiboaz hitz egitera garamatza. Gaztela eta Leongo Juntak eta Burgosko Probintzia Diputazioak zuzentzen dute administratiboki; beraz, biztanleek erabiltzen dituzten baliabideak haien mende daude. Hori guztia biztanleriari eta haren ezaugarriei lotzen zaie.

Lur-eremuan 1.847 pertsona daude errolatuta, eta zehazki ez dakigun beste pertsona-kopuru bat enklabean bizi da, han errolatuta egon gabe; elkarrizketa egin diegun pertsonen arabera, neguan biztanleria bikoitza da, eta, udan, hirukoitza. Lehenago azaldutako faktore guztien ondorioz sortzen da fenomeno hori. Beraz, hau izango litzateke galdera arrazoizkoena: pertsona batzuk zergatik bizi dira enklabean han errolatuta egon gabe? Esan dugunez, enklabea Arabako lurrez inguratuta dago, eta, beraz, Arabako hiriburua, baliabide eta zerbitzu guztiekin, Burgosko probintzia baino gertuago dago.

Jaso den informazioaren arabera, biztanle horietatik askok Gasteizen egiten dute lan, eta han ematen dute bizimodua gehienbat. Beraz, administratiboki hobeto datorkie Araban errolatuta jarraitzea, eta, horren ondorioz, enklabean bizi den azpipopulazio bat dago. Zer ondorio ditu egoera horrek indarkeria matxistaren biktima diren emakumeekin esku hartzeko garaian? Alde batetik, emakumea Arabako hiriburuan errolatuta badago eta lurralde horretako oinarrizko gizarte-zerbitzuetara jotzen badu, enklabeko oinarrizko gizarte-langileek ez dute izango kasu horren berri; horrenbestez, ezingo dute egin emakumearen jarraipenik, eta ez dute izango lurraldean indarkeriaren biktima diren emakumeen kopuru zehatzik.

Gainera, horietako emakumeren bat enklabeko oinarrizko gizarte-zerbitzuetara joango balitz, a priori Gasteizko oinarrizko gizarte-zerbitzuetara bideratu beharko lukete kasua, eta emakumeari informazioa eman beste ezer ezingo lukete egin. Bestalde, emakumea enklabean errolatuta badago eta hango oinarrizko gizarte-zerbitzuetara jotzen badu,

eragozpen bat izango du: dagozkion zerbitzuetako asko Burgosko probintzian daude, eta, batzuetan, are urrunago; oztopo eta arazo handia izaten da hori emakumeentzat. Miranda Ebron dago baliabide gertukoena.

Indarkeria matxistaren pertzepzioa enklabean

Oro har, salbuespenetan izan ezik (esate baterako, CEASeko teknikariak), indarkeria matxistarekiko pertzepzio txikia ikusten da. Elkarrizketa egin zaienek esan dutenez, indarkeria matxista izatekotan, gutxi dago, eta lurralde txiki eta gertukoa denez eta jende guztiak elkar ezagutzen duenez, kasuak bizkor eta erraz detektatzen dira. Hala ere, batzuek uste dute hori ez dela horrela, eta daudenak baino kasu gutxiago detektatzen direla; gainera, oro har biztanleriak indarkeria-jarrera batzuk normaltzat dituela ikusten da, eta normalizazio hori nabarmenagoa da emakume zaharrengan, emakume etorkinengan eta emakume gazteengan.

Halaber, proaktibotasun gutxi ikusi da enklabean berdintasunaren aldeko eta indarkeriaren aurkako borrokan, eta aurreiritziak (indarkeriaren biktima den emakume batek nolakoa izan behar duen), mitoak (salaketa faltsuak), ezjakintasuna (kontzeptuak, baliabideak, etab.) eta inplikazio politiko urria daudela ere ikusi da.

Biztanleriari dagokionez, jarreraren eskalaren arabera indarkeriaren eta berdintasunaren inguruan duten pertzepzioak erakusten duenez, biztanleria gehienak berdintasun-kontzientzia handia du, baina baliokidetasuna ez da automatikoa tolerantziaren eta indarkeriaren inguruan, zalantza gehiago eta pertzepzio ez hain argiak baitituzte. Ikusi dugunez, adin, okupazio eta ikasketa-maila guztietako gizonezkoek dute indarkeriarekiko tolerantzia handiena eta berdintasun-kontzientzia txikiena. Ehunekoez ari garela, datuak antzekoak dira bi udalerrietako gizonezkoen artean, baina nabarmentzekoa da Trebiñuko gizonezkoen ehuneko handiago batek duela berdintasun-kontzientzia.

Esku-hartzearen zailtasunak

CEASeko teknikariek antzeman dituzten zailtasunak burokratikoak eta administrazioarekin erlazonatutakoak dira. Azaldu dugunez, lurraldearen eta administrazioaren ezaugarriek oztopo batzuk eragiten dizkiete oinarriko gizarte-langileei, zeinek oztopo horiek gainditu behar baitituzte emakumeei zerbitzu oso eta on bat eskaintzeko.

Antzeko oztopoak izaten dituzte osasunaren alorreko langileek ere Gasteizen erroldatuta dauden emakumeak enklabeko larrialdietako zentrorra joaten direnean, ezin izaten baitute egin haien jarraipena; erreferentziazko osasun-langileek egiten dute jarraipen hori. Bi autonomia-erkidego direnez, ezin dituzte lortu emakumearen datuak.

Hezkuntzako langileentzat, familiek ematen duten informazio urria eta batzuetan gaiarekiko duten inplikazio urria da arazo nagusia, eta, halaber, ez jakitea zer egin behar den genero-indarkeriako eta eskola-jazarpeneko kasuetan.

9.2 GOMENDIOAK

Biztanleria mailan

Enklabeko biztanleria, nagusiki, 35 eta 54 urte bitarteko pertsonak eta 65 urtetik gorako pertsonak dira; beraz, hauek dira gure gomendioak:

- Biztanleria osoari eta, bereziki, adierazitako taldeei zuzendutako sentsibilizazio- eta prebentzio-ekintzak berdintasunaren eta indarkeria matxistaren inguruan, indarkeria-mota guztiak barne hartuta.
- Bereziki bi udalerrietako gizonaekoei zuzendutako sentsibilizazio-ekintzak.
- Indarkeria matxistaren biktimei laguntzeko dauden baliabide eta zerbitzuei eta haien funtzionamenduari buruz informatzeko kanpaina eta/programak, oro har biztanleriari zuzenduak, oso gutxi ezagutzen baitituzte.

Politika mailan

Sentsibilizazio- eta inplikazio-maila txikiak detektatu dira berdintasunarekin eta indarkeria matxistarekin lotutako gaietan. Gure gomendioak:

- Bi probintzietako zerbitzuak integratuko dituen erakundeen arteko koordinazio-protokolo bat egitea, zeinean indarkeria matxistaren prebentzian, detekzioan eta biktimekiko arretan eta esku-hartzean parte hartzen duten zerbitzu eta eragile guztien funtzioak eta koordinazio-mekanismoak definituko baitira.
- Prestakuntza berdintasunaren, generoaren eta emakumeen kontrako indarkeriaren inguruko oinarriko kontzeptuetan, prestakuntza hori landa-ingurunean irisgarria izateko behar diren ezaugarri bereziak kontuan hartuta.

- Erakundeen laguntza ekonomiko handiagoa biztanleriarentzako sentsibilizazio- eta prebentzio-kanpainak egiteko. Elkarte-ehunari laguntza ekonomiko handiagoa ematea, jarduerak egin ditzaten.
- Sarean lan egitea udalerrietako elkarte-ehunarekin, eta inplikazio gehiago erakustea indarkeria matxistaren aurkako borrokan.

CEASeko teknikariak

Beste behar batzuen artean, genero-indarkeriaren biktima diren emakumeekin esku hartzeko prestakuntza espezifikoaren beharra detektatu da, eta, halaber, aldundiek eta/edo autonomia-erkidegoek indarkeria matxistaren biktima diren emakumeekiko esku-hartzea hobetzeko egin dituzten aldaketa eta akordioei buruzko prestakuntza.

Gure gomendioak:

- Genero-indarkeriaren biktima diren emakumeekin esku hartzeko prestakuntza.
- Bi lurraldeetako aldundiek eta/edo autonomia-erkidegoek indarkeria matxistaren biktima diren emakumeekiko esku-hartzea hobetzeko egin dituzten aldaketa eta akordio berriei buruzko prestakuntza eta informazioa.
- Inplikazio eta elkarlan handiagoa elkarte-ehunaren jarduerekin eta ematen zaien informazioarekin.

Ikastetxeetako langileak

Detektatu diren zailtasunak kontuan hartuta, hauek dira gure gomendioak:

- Hezkuntzako langileentzako laguntza-figura bat ezartzea, zeinak ikastetxeetan detektatzen diren indarkeria matxistako kasuak gainbegiratzeko lagunduko baitie.
- Hezkuntzako langileei prestakuntza ematea indarkeria matxistari buruzko oinarritzko kontzeptuen inguruan, bai eta indarkeria matxistaren biktima diren adingabekoekin egin beharreko esku-hartzeen inguruan ere.
- Ikasle eta gurasoentzako sentsibilizazio- eta prebentzio-programak.
- Indarkeria matxistaren inguruko prestakuntza gehiago eskaintzea erakundeek landa-ingurunean.

Elkarte-ehuna

Eremu horretan ez dago berdintasunaren alde eta indarkeria matxistaren aurka borrokatzen den elkarte-ehunik. Gure ustez, garrantzitsua da asoziazionismoa bultzatzea eta indartzea; beraz, hauek dira gure gomendioak:

- Politikari eta erakundeek elkarlan handiagoa izatea elkarte-ehunarekin, haien jarduerak bultzatzea eta haietan parte hartzea.
- Elkarte-ehunaren eta CEASeko teknikarien arteko kolaborazioa udal-jarduerak kudeatu eta antolatzeko lanetan.
- Landa-inguruneetako elkarteek ezaugarrietara egokitzen diren diru-laguntzak.
- Erakundeek hainbat prestakuntza-mota eskaintzea elkarte-ehunarentzat berdintasunaren, generoaren eta indarkeria matxistaren inguruko gaietan.
- Proiektuak gauzatzearen inguruko prestakuntza, diru-laguntzen oinarriak betetzera bideratuta.

1. ERANSKINA: AZKEN ESKALA

Berdintasunaren eta emakumeen aurkako indarkeriaren inguruan duzun iritzia jakin nahiko genuke, eta, horregatik, gaiaren inguruko galdera batzuk erantzuteko eskatzen dizugu.

Hasteko, datu batzuk eskatuko dizkizugu.

Udalerrria: Trebiñu Argantzun

Udalerrian daramazun denbora:

Urtebete baino gutxiago 1-5 urte 5-10 urte 10 urte baino gehiago

Sexua: Emakumea Gizona

Adina: _____

Okupazioa: Lanean Langabezia Ikasten

Lan-mota: _____

Ikasketa-maila: Goi-mailakoak Bigarren mailakoak Lehen mailakoak
Ikasketarik ez

Normalean erabiltzen duzun garraiobidea: Zure ibilgailua Autobusa Bestelakoren bat

Jarraian, goian adierazitako gaietarako buruzko baieztapen batzuk dituzu. Irakurri arretaz, eta erantzun ahalik eta zintzoena. Inork ere ez du izango zure erantzunen berri, eskala anonimoa baita.

ITEMAK	Oso ados nago	Ados nago	Ez nago ados	Ez nago batere ados
1. Emakumeen diskriminazioa arazo bat da oraindik herrialde honetan	4	3	2	1
2. Konfiantza berdina dut gizon batengan eta emakume batengan alkate izan daitezten	4	3	2	1
3. Emakumeek hobeto zaintzen dituzte haurrak, ama-sena dutelako	1	2	3	4

**EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTAK ETA BESTELAKO GENERO-DESBERDINKERIEK
TREBIÑUKO ENKLABEAN DUTEN EGOERAREN DIAGNOSTIKOA**

ITEMAK	Oso ados nago	Ados nago	Ez nago ados	Ez nago batere ados
4. Gatazka asko konpondu behar ditut lana, familia eta bizitza pertsona bateratzeko	4	3	2	1
5. Haur txikiek sufritu egiten dute amak etxetik kanpo lan egiten duenean	1	2	3	4
6. Soldata-desberdintasuna dago lan bera egiten duten emakume baten eta gizon baten artean	4	3	2	1
7. Etxeko lanak gizonen eta emakumeen artean modu parekatuan banatzea da familia antolatze modurik onena	4	3	2	1
8. Tratu txarren emaile batek bere jarrera aldatu nahi badu, funtsezkoa da emaztearen laguntza	1	2	3	4
9. Emakumeak maitekorragoak dira berez, horregatik zaintzen dituzte hobeto zaharrak	1	2	3	4
10. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna lortu da dagoeneko	1	2	3	4
11. Politikariek inplikazio handiagoa izan beharko lukete udalerrian berdintasun erreala bultzatzeko	4	3	2	1
12. Tratu txarrak ematen dituen gizon bat aita ona izan daiteke	1	2	3	4
13. Nire udaleko teknikari eta politikariek prestakuntza gehiago izan beharko lukete berdintasunaren eta genero-indarkeriaren inguruko gaietan	4	3	2	1
14. Gizonak eta emakumeek lan berak egiten dituzte etxean	1	2	3	4
15. Neska gazteen jarrerak eragiten dute mutilek jokaera bortitzak izatea	1	2	3	4
16. Etxea beti egongo da hobeto zainduta emakume bat arduratzen bada horretaz	1	2	3	4
17. Tratu txarren emaileekin itzultzen diren emakumeek baliabide publikoak neurritz kanpo baliatzen dituzte	1	2	3	4
18. Gizonezkoak lider onenak dira politikan	1	2	3	4

**EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTAK ETA BESTELAKO GENERO-DESBERDINKERIEK
TREBIÑUKO ENKLABEAN DUTEN EGOERAREN DIAGNOSTIKOA**

ITEMAK	Oso ados nago	Ados nago	Ez nago ados	Ez nago batere ados
19. Emakumeek gizonek baino denbora gehiago ematen dute etxea eta familia zaintzen	4	3	2	1
20. Bikotekideak gaizki tratatzen dituzten gizonezkoak zoratuta daude	1	2	3	4
21. Lanpostu gutxi daudenean, gizonezkoek emakumezkoek baino eskubide gehiago izan beharko lukete lanpostu bat izateko	1	2	3	4
22. Ezin da ezer egin emakumeek ez badituzte salatzen tratatu txarren emailleak	1	2	3	4
23. Emakumeek gizonek baino gehiagotan uko egiten diete lanpostuei edo laneko igoerei lana familiarekin uztartzeko zailtasunak direla eta	4	3	2	1
24. Gizonek emakumeek baino aisialdi gehiago dute	4	3	2	1
25. Emakumeak banantzeko erabakia hartzen duenean, jada ez du arriskurik bikotekideak erasotzeko	1	2	3	4
26. Gizonek droga edo alkohol gehiegi hartzeagatik dituzte emakumeen kontrako indarkeriazko jokaerak	1	2	3	4
27. Etxeko lanen erantzunkidetasuna ez litzateke beharrezkoa izango emakumeek hobeto jakingo balute lanak eskuordetzen	1	2	3	4